

OSPOSOBLJENOST ODGOJITELJA I PEDAGOGA ZA RAD U UČENIČKIM DOMOVIMA

Kustura, Lucija

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:422232>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-14**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

LUCIJA KUSTURA

**OSPOSOBLJENOST ODGOJITELJA I PEDAGOGA ZA
RAD U UČENIČKIM DOMOVIMA**

DIPLOMSKI RAD

Split, 2021.

Odsjek za pedagogiju
Filozofski fakultet Split

OSPOSOBLJENOST ODGOJITELJA I PEDAGOGA ZA RAD U UČENIČKIM DOMOVIMA

DIPLOMSKI RAD

Student: Lucija Kustura

Mentorica: prof. dr. sc. Maja Ljubetić

Split, srpanj 2021.

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Domska pedagogija.....	3
2.1. Povijesni pregled učeničkih domova u svijetu.....	5
2.2. Povijesni pregled učeničkih domova u Hrvatskoj.....	8
2.3. Učenički domovi – suvremene odgojno – obrazovne ustanove.....	10
3. Osnovne funkcije učeničkog doma.....	12
3.1. Svrha, organizacija i sadržaj rada u učeničkim domovima.....	13
3.2. Adaptacija učenika.....	16
3.3. Domska kultura.....	18
3.4. Djelatnici u učeničkom domu.....	19
3.4.1. Odgojitelj.....	19
3.4.2. Stručni suradnik pedagog.....	22
3.4.3. Ravnatelj.....	25
4. Pregled dosadašnjih istraživanja.....	26
5. Metodologija istraživanja.....	28
5.1. Predmet istraživanja.....	28
5.2. Cilj istraživanja.....	28
5.3. Zadaci.....	28
5.4. Metoda i instrumenti istraživanja.....	29
5.5. Sudionici istraživanja.....	30
5.6. Postupak i tijek istraživanja.....	30
5.7. Obrada podataka.....	31
5.8. Analiza i interpretacija rezultata.....	32
5.8.1. Stručno profesionalne odgovornosti odgojitelja i pedagoga.....	33
5.8.2. Izazovi u radu odgojitelja i pedagoga u domu.....	34
5.8.3. Motivacija.....	34
5.8.4. Potrebno dodatno stručno usavršavanje.....	35
5.8.5. Pozitivna kultura domske ustanove.....	37
5.8.6. Procjena pripremljenosti odgojitelja i pedagoga za rad u domu.....	39
5.9. Rasprava.....	41
6. Ograničenja istraživanja i preporuke za daljnja istraživanja.....	42

7. Zaključak.....	42
8. Literatura.....	44
9. Prilozi.....	52
10. Sažetak.....	57
11. Abstract.....	58

1. Uvod

Učenički domovi su odgojno – obrazovne ustanove koje nude skrb i privremeni boravak svim učenicima koji pohađaju srednju školu izvan mjesta prebivališta. Korisnici tj. učenici su vrlo mlade osobe na pragu adolescencije sa tek završenim osnovnoškolskim obrazovanjem. Ulazak u učenički dom i početak življenja u novoj sredini je važan događaj, ali i izazov, kako za učenika, tako i za cijeli tim odgojno – obrazovnih djelatnika koji mu trebaju pružiti podršku u novim uvjetima i u novoj zajednici. Njihov glavni cilj je pružiti adolescentu sve što je potrebno da uspješno završi svoje školovanje, stekne odgovarajuće kompetencije, ostvari cjelovitu i zrelu osobnost te postane samostalna, odgovorna i zrela mlada osoba.

Svrha učeničkog doma jest stvaranje i osiguravanje optimalnih mogućnosti za odgoj i napredak u obrazovanju u domu, ali i izvan doma. Kvaliteta rada doma i ostvarivanje planiranih ishoda, prvenstveno ovisi o kvaliteti rada odgojno – obrazovnih djelatnika, počevši od ravnatelja koji se brine o cjelokupnom funkcioniranju i radu učeničkog doma te stručnog suradnika pedagoga i odgojitelja koji su nositelji odgojno – obrazovnog procesa. Da bi se ostvarili svi planirani ishodi tijekom odgojno – obrazovnog procesa, nužne su kompetencije (znanja, vještine, vrijednosti, stavovi) svih djelatnika. Samo educirani i kompetentni pedagozi i odgojitelji, zajedno sa svim djelatnicima učeničkog doma, doprinose razvoju ustanove i kvaliteti odgojno – obrazovnog procesa, a njihova je osposobljenost tema vrijedna istraživanja.

Zbog svega navedenog, cilj ovog rada je ispitati razinu osposobljenosti odgojitelja i stručnih suradnika pedagoga za rad u učeničkim domovima, njihovu procjenu i samoprocjenu uspješnosti, izazove s kojima se susreću, potrebe za stručnim usavršavanjem i njihovo zadovoljstvo osobnim doprinosom u kvaliteti rada učeničkog doma. Naime, ovo područje je nedovoljno znanstveno istraženo u nacionalnim okvirima, budući da su dosadašnja istraživanja u učeničkim domovima većinom bila usmjerena na istraživanje odgojiteljskih kompetencija i rada pedagoga u osnovnom i srednjem školstvu.

U prvom dijelu rada, koji je teorijski, prikazat će se povijesni pregled razvoja učeničkih domova u svijetu i Hrvatskoj, koji su tijekom povijesti mijenjali svoju svrhu, organizaciju, dostupnost te namjenu. Nadalje, opisat će se učeničke domove kao

suvremene odgojno – obrazovne ustanove, njihove osnovne funkcije te svrhu, organizaciju i sadržaj rada. Osvrnut će se na problem adaptacije učenika – adolescenta na učenički dom te definirati i opisati domsku kulturu. Posebno će se objasniti rad odgojno – obrazovnih djelatnika tj. stručnih suradnika pedagoga i odgojitelja. Naglasit će se važnost njihovog osposobljavanja za stjecanje kompetencija potrebnih za zahtjevne zadatke koji se pred njih postavljaju.

Drugi dio rada odnosi se na provedeno empirijsko istraživanje. U njemu se iznosi tema istraživanja, cilj, zadaci, metode, instrumenti, postupak provedenog istraživanja i način obrade podataka. Nadalje, prikazat će se rezultati navedenog istraživanja i analiza dobivenih rezultata s obzirom na istraživačka pitanja. U raspravi, nakon analize i interpretacije rezultata, iznijet će se ograničenja i preporuke za daljina istraživanja.

2. Domska pedagogija

Domska pedagogija je znanstvena pedagogijska disciplina koja se bavi proučavanjem i unapređivanjem rada u učeničkim domovima. Ona je „pedagoška disciplina čiji je predmet istraživanje odgoja i obrazovanja u učeničkim domovima“ (Ješić, 2009, prema Komnenović, 2020: 218). Njena temeljna svrha jest proučavanje, praćenje i unapređivanje domskog odgoja. Hrvatić (2002) navodi da odgoj u učeničkim domovima treba temeljiti na suvremenim znanstvenim spoznajama o odgoju te humanističkim i demokratskim načelima. U domskoj pedagogiji, ciljevi i sadržaj su određeni teorijskim polazištima, društvenim promjenama te inovacijskim postignućima. Upravo je zbog toga domska pedagogija utemeljena kao normativno – pedagogijska disciplina gdje se često ističe njena deskriptivna i praktična usmjerenost (Hrvatić, 2002).

Cilj odgoja i obrazovanja učeničkog doma jest pružiti podršku cjelovitom razvoju učenika kroz svakodnevno kvalitetno življenje učenika unutar domske zajednice (Čorak, 2016).

Autor Rosić (2001) navodi temeljne zadatke domske pedagogije:

- „proučavanje odgojnog rada u specifičnim uvjetima u domovima, otkrivanje zakonitosti i obogaćivanje pedagogijske spoznaje na tom području odgojnog rada;
- razrada i postavljanje ciljeva i zadataka na temelju navedenih spoznaja koji se odnose na organizaciju, sadržaj, načela, metoda i postupke odgoja u domu)
- znanstveno – kritičko vrednovanje napretka i dostignuća domskog odgoja i domske pedagogije“ (Vukasović, 1994, 276 prema Rosić, 2001: 47).

Rosić (ibidem) naglašava da domska pedagogija treba biti poticajna, samokritična i treba se temeljiti na drugačijem i učinkovitijem pristupu domskom odgoju: „Domska se pedagogija ne smije zadovoljiti analizom što je i kakav je postojeći odgoj, već taj odgoj i njegove postupke i procese treba vrijednosno razvijati, omogućavati, pratiti i uključiti sve snage i sposobnosti djece i mladeži te njihovih roditelja u novi i kvalitetan odgojni proces u kojem dominira humanističko – tolerantni pristup“ (Rosić, 2001: 48).

S druge strane, autorica Kolesarić (2019) navodi kako autori Mušanović i Lukaš (2011) detaljnije opisuju zadatke opće pedagogije koji su primjenjivi i u domskoj pedagogiji, a to su: „deskriptivni zadaci (odnose se na popis i opis fenomena iz domske pedagogije i njihov pojmovni sustav), klasifikacijski zadaci (uključuje sistematizaciju osnovnih i posebnih pedagoških pojmova), eksplanacijski zadaci (podrazumijevaju objašnjenje tipova veza između

pedagogijskih fenomena), eksplorativni zadaci (upućuju na uspostavu veza između pedagogijskih disciplina), eksplikativni zadaci (odnose se na istraživanje i objašnjenje uzročno posljedičnih veza među pojavama u praksi i znanosti) i normativni zadaci (uključuju normiranje aktivnosti i sredstava za postizanje određenog cilja)“ (Mušanović i Lukaš, 2011, prema Kolesarić, 2019: 53).

Dom kao odgojno – obrazovna ustanova treba poticati i ostvarivati povoljne prilike za kvalitetan razvoj svakog pojedinca u odgojnoj skupini (Rosić, 2001). Načela tolerancije, demokratizacije, sudjelovanje i međusobna suradnja karakteriziraju odgojnu skupinu. Odgojnim radom nastoji se ostvariti da odgojna načela nađu svoju primjenu u procesu odgoja, jer je odgoj „primanje“ i „davanje“. Ona su glavno polazište prema kojima se organizira i ostvaruje odgojno – obrazovni rad. Rosić (ibidem) naglašava da iz analize odgojnog procesa i njegove društvene utemeljenosti, proizlazi devet odgojnih načela i to: „načelo svrsishodnosti (proizlazi iz jasnoće cilja i njegovih zadaća), načelo aktivnosti (zahtijeva od odgojitelja i odgajanika da prima, radi, razgovara i sudjeluje u radu), načelo pozitivne orijentacije (odgojni rad zasniva na uočavanju i podržavanju pozitivnih postupaka kod odgajanika i na tome gradi povjerenje), načelo mnogostranosti (zahtijeva od odgojitelja da iskoristi sve mogućnosti i sposobnosti odgajanika na svim područjima njegova razvoja), načelo primjerenosti (ukazuje na to da se odgojni rad temelji na osobitosti odgajanika, njegove dobi, razvijenosti radnih navika, tjelesnim i duhovnim snagama i spolu), načelo individualizacije (ukazuje da se svakog odgajanika ne može u svemu i na isti način poučavati), načelo socijalizacije (u odgojnom radu znači uvođenje u život koji se ostvaruje u zajednici), koje mora biti u skladu s moralnim načelom usklađivanja osobnih i društvenih interesa i potreba. Uz navedena načela, važno je i načelo društvenosti (kao obveza poštivanja prava ostalih), načelo jedinstvenosti (zahtijeva jedinstvo informiranja, objašnjavanja, tumačenja, primjenjivanja zahtjeva i pridržavanja usvojenih stavova) i načelo dosljednosti (odnosi se na skladno, sustavno i dosljedno djelovanje svakog odgojitelja), što ne znači krutost već postupnost, sistematičnost i punu odgovornost svakog pojedinca“ (Rosić, 2001: 162).

Svaki se odgojno – obrazovni djelatnik mora pridržavati etičkih načela koja su se formirala tijekom povijesnog razvoja društva, odgojno-obrazovne znanosti i prakse (Rosić, 2019). Poštujući mladog adolescenta, svaki odgojno – obrazovni djelatnik mora voditi računa o svim potrebama mlade osobe, treba joj se približiti i voditi je, pritom je poštujući na svakoj razini (Ninčević, 2011). Sva ova načela su jednako važna i korisna te čine tzv. pedagošku etiku. Potrebno je pridržavati se pedagoške etike jer ona regulira ponašanje svih odgojno –

obrazovnih djelatnika prema učenicima, prema njima samima te prema ostalima sudionicima u odgojno – obrazovnom procesu (Rosić, 2009).

2.1. Povijesni pregled učeničkih domova u svijetu

Učenički dom se može definirati kao odgojno – obrazovna ustanova koja svakom učeniku, u sklopu odgojno – obrazovnog programa osigurava primjereni smještaj, prehranu i rad za vrijeme pohađanja srednje škole izvan mjesta svog prebivališta. Nastanak učeničkih domova se može izravno vezati za nastanak i razvoj škola. Iz toga se može zaključiti da su učenički domovi stari onoliko koliko je staro i obrazovanje, a njihova je glavna funkcija bila briga o mladima.

U staroj Grčkoj i Rimu su se paralelno razvijale i škole za obrazovanje dječaka i djevojčica te odgojni zavodi posebno za dječake i posebno za djevojčice, jer su imali različite ciljeve: odgojiti dobre i sposobne ratnike te dobre majke, supruge i kućanice (Birošević, 2014).

Stilin (2005) navodi, kako su u tadašnjim domovima djeca bila izdvojena od obitelji te je koncentracija njihova odgoja bila usmjerena na učenje određenih vještina potrebnih mladima u vremenu u kojem su živjeli. Nadalje, objašnjava kako se razdoblje srednjeg vijeka prvenstveno veže uz feudalizam te Katoličku Crkvu, koja je bila nositeljica odgoja i obrazovanja. Crkva je tako postala dominantna u skoro u svim segmentima društva. Postojale su tri vrste crkvenih škola: župne škole, te samostanske i katedralne koje su zapravo služile kao domovi i ustanove za odgoj i obrazovanje budućih svećenika (Kolesarić, 2019). Osim toga, Crkva je otvarala i internatske škole koje su se sastojale od internog dijela (schola interior) – za učenike koji su se pripremali za svećenike, te eksternog dijela (schola exterior) za učenike koji će nakon školovanja biti svjetovnjaci (Stilin, 2005). Iz njih su se razvili današnji učenički domovi koje poznajemo.

U razdoblju humanizma i renesanse, velika se pažnja pridavala intelektualnom razvitku mladih ljudi te tjelesnom odgoju i zdravlju. Uzor se pronalazio u antičkoj kulturi te su se osnivale škole-internati za učenike iz bogatijih obitelji. Crkva nije imala vodeću ulogu, ali je njen utjecaj i dalje bio presudan u školovanju i odgoju darovite djece iz siromašnih obitelji. Razlog tome je činjenica da je za tu djecu boravak u internatu bila jedina mogućnost daljnjeg školovanja (Birošević, 2014).

U 16. stoljeću, za vrijeme razvoja protestantizma, osnivale su se ustanove internatskog tipa koje su se bavile školovanjem mladih učenika za potrebe svog pokreta. Stilin (2005) spominje tzv. Družbu Isusovu koja je nastala 1535.godine. Ova redovnička zajednica je u svoje internate primala djecu vladajućih slojeva te su stoga, internati bili jako dobro materijalno osigurani (velike učionice, dovoljno nastavnih sredstava, čak i prostori za zabavu). Njihov je glavni cilj bio: „oblikovati mladog čovjeka koji će biti vjeran Crkvi i katoličkoj vjeri“ (Stilin, 2005: 31).

U novom vijeku, tijekom 17. i 18. st. po manjim mjestima i gradovima je počelo osnivanje škola. U ovom je razdoblju odlučujući čimbenik za daljnje školovanje bio status u društvu te mogućnosti roditelja da školuju svoju djecu. Autorica Stilin (2005) spominje poznatog reformista i promicatelja njemačkog pijetizma¹, Augustea Hremanna Franckea. On je u Njemačkoj osnovao školu i zavod za siromašnu i napuštenu djecu u sklopu kojeg se nalazio i seminar za učitelje osnovnih i srednjih škola, odgojni zavod za djevojke te škole za djecu plemića. Internatskim odgojem se obuhvaćalo djecu iz različitih slojeva društva i on kao takav doživljava potpuni procvat. Pod utjecajem prosvjetiteljstva, uvodile su se obvezno i osnovno školovanje o državnom trošku, gotovo u svim zemljama. U gradovima su se otvarale različite srednje škole, niže srednje škole zanatskoga smjera te gimnazije. Bile su izvan kontrole Crkve i temeljile su se na svjetovnim programima. To je dovelo do povećanog broja zavoda za smještaj siromašne djece iz gradova i provincije, u kojima nije bilo sličnih škola. Osim njih, djelovali su i tzv. filantropisti (čovjekoljupci) koji su omogućavali mladim ljudima odgoj po načelima humanosti, prirodnosti i sklada s vremenom u kojem žive. U tadašnjim se domovima ukinulo fizičko kažnjavanje, uvodile su se igre i druge razne aktivnosti, a velika se pozornost posvetila i slobodnom vremenu učenika. Takvim načinom rada: „ (...) filantropisti su željeli zadovoljiti i kulturne potrebe svojih učenika“ (Stilin, 2005: 32). Živjelo se u uvjerenju da je potrebno kod svakoga čovjeka potaknuti razvoj vlastite sposobnosti koja je u skladu s njegovom prirodom. Na taj će se način postići sreća u životu, što je pozitivno utjecalo na odgoj i obrazovanje mladih.

Tijekom 19.st. broj škola u Europi se počeo povećavati te je školstvo napredovalo. Isto tako, domovi su postali: „instrumentom demokratizacije obrazovanja i došlo je do sve većeg razvoja domova“ (Kolesarić, 2019: 55). Upravo zbog ubrzanog procesa napredovanja školstva

¹ pijetizam – učenje protestantskog (luteranskog) pokreta 17. stoljeća, koji zagovara obnovu osobne pobožnosti (gajenje kršćanskog vjerskog čuvstva) nasuprot ortodoksnom dogmatizmu i formalizmu religioznih obreda; Internet izvor: Jezikoslovac – <https://jezikoslovac.com/word/dv8l>

i njihova širenja, morale su se otvarati ustanove za boravak djece koja su se školovala izvan svog mjesta prebivališta. Drugim riječima, domovi za učenike su postali nužni: „Domovi postaju socijalne ustanove za pomoć siromašnima i umjesto dotadašnje pedagoške, dominantniju funkciju preuzima socijalna funkcija doma. Oni su jedan od važnih oblika demokratizacije obrazovanja jer omogućavaju nastavak obrazovanja svima koji se žele dalje obrazovati“ (Stilin, 2005: 33). Istaknuti pedagog koji je osnovao domove za nezbrinutu i siromašnu djecu jest J. H. Pestalozzi. On je svoj pedagoški cilj podijelio u tri krucijalna zadatka: 1. odgoj glave (intelektualni), 2. odgoj srca (moralni) i 3. odgoj ruke (radni i tjelesni odgoj) te je u njegovo doba u Švicarskoj otvoreno veliki broj učeničkih domova koji su se održali i do danas. U Njemačkoj, učenički domovi su se zvali „*internati*“, no taj je izraz imao širok spektar različitih oblika učeničkih domova koji su u to vrijeme postojali. Primjerice, postojali su *internati* koji su bili tzv. „*ispovjedaonica*“ i bili su smješteni u ruralnim područjima te su najčešće bili povezani sa samostanima. U njemu su učenici boravili i školovali se. Međutim, neki su *internati* postojali samo privremeno i bili su privatni objekti, a zvali su se „*Pensionate*“ („*Penzionieri*“). Učenici su tu samo boravili (imali su smještaj i hranu), ali se nisu školovali (Gerster, 2019). S druge strane, neki su domovi bili smješteni i u gradovima u sklopu gimnazija. Jedan takav primjer je eksperimentalna gimnazija sa internatom u Königsbergu koju je osnovao Johan Friedrich Herbart. On je svoju pedagogiju izvodio iz etike kojom je određivao cilj odgoja i psihologije kao sredstva odgajanja. Cilj odgoja je temeljio na formiranju moralnih osobina karaktera, razvijanju aktivnosti i različitih interesa. Glavna sredstva moralnog odgoja bila su obuzdavanje odgajanika, postavljanje granica u odgajanju, utvrđivanje pravila ponašanja, održavanje mira u psihi, poticanje pohvala i kazni i stalno savjetovanje odgajanika (Stilin, 2005).

U 20. stoljeću se potreba učeničkim domovima povećala te su se postepeno diferencirali na dva tipa. Prvi tip domova je nadopunjavao, pomagao i olakšavao školovanje djece koja su bila bez roditelja i/ili adekvatne roditeljske skrbi. Drugi tip se odnosio na samostalne, tradicionalne i elitne domove za djecu iz imućnih, dobrostojećih obitelji. Postojali su i domovi koji su kombinirali ova dva osnovna tipa. Birošević (2014) navodi primjer internata u Engleskoj i Rusiji koji djeluju u sklopu pojedinih škola te poluinternati sa cjelodnevnim boravkom. Učenički domovi nesumnjivo daju mladim učenicima nova socijalna, kulturna i obrazovna iskustva (Rogers, 2016).

Kako se društvo i školstvo tijekom povijest mijenjalo, tako se struktura i funkcija učeničkih domova mijenjala u skladu s njima. Može se reći kako su učenički domovi postali nužnost u te danas oni imaju vrlo važnu ulogu u razvoju kvalitete odgojno – obrazovnog procesa.

2.2. Povijesni pregled učeničkih domova u Hrvatskoj

Povijest i razvoj učeničkih domova u Republici Hrvatskoj se može pratiti od kasnog srednjeg vijeka. Kolesarić (2019) spominje kako je u: „Dubrovačkoj Republici, 1290. godine, osnovana je odgojna ustanova za žensku aristokraciju u okviru samostana svete Klare, gdje se vodila briga i o napuštenim ženama i djeci“ (Šimunović, 2008, prema Kolesarić 2019: 59).

U 15. stoljeću, učenički domovi su se počeli otvarati u sklopu crkvenih redova i sjemeništa za potrebe obrazovanja svećenika. Također, osnivale su se i ustanove za odgoj napuštene i nezbrinute djece, primjerice u Dubrovniku gdje je 1432. godine otvoren Milosrdni zavod za napuštenu dječicu (Birošević, 2014). Stilin (2005) navodi primjer osnutka i gradnje internata za školovanje siromašnih studenata u vrijeme protestantizma na mjestu jedne od današnjih zgrada Filozofskog fakulteta u Rijeci. Taj internat je osnovala grofica Ursula Thonhausen te autorica detaljno opisuje kako je izgledao dom u to vrijeme: „U takvom se internatu nalazilo sve što je bilo potrebno za odgojno – obrazovnu djelatnost: refektorij, knjižnica, ostava, kuhinja, blagovaonica, sobe za učenike, kapelice, malo kazalište, muzej, tri sobe za upravitelja i stan zamjenika upravitelja. Internat je bio potpuno materijalno neovisan od škole i svi su računi bili zasebni. Prostor je bio dobro koncipiran, s obzirom na stalnu povezanost Isusovaca s crkvom“ (Stilin, 2005: 31, 32).

Prvi tzv. *svjetovni* domovi su se nalazili uz stručne škole i otvoreni su tek u 19. stoljeću. Bili su namijenjeni siromašnoj djeci i djeci bez roditelja. U Zagrebu 1855. godine, otvoreno je pjestovalište za djecu koja su socijalno ugrožena, a 40 godina poslije osnovan je Hrvatski učiteljski konvikt. Na prijedlog Marije Jambrišak, hrvatske prosvjetiteljice, književnice, borkinje za prava i školovanje žena te istaknute članice Hrvatskog pedagoško-književnog zbora, 1900. godine osnovan je učenički dom Marija Jambrišak (Kolesarić, 2019). Oni ujedno predstavljaju i najstarije učeničke domove u Hrvatskoj.

Daljnji razvoj domova napreduje uz podršku Salezijanskog društva. Oni su sa don Ivanom Boscom na čelu osnovali prvi tzv. Omladinski dom u Rovinju 1913. godine, 1918. godine u

Rijeci te 1929. godine u Zagrebu na Knežiji. Don Bosco je svojim pedagoškim djelovanjem posebno naglašavao da se u obrazovanju treba uzeti u obzir razum, dobrotu i vjera. Jako je važno da se u život mlade osobe „uđe“ kroz obrazovanje na vrijeme, jer se tada djeluje preventivno. Ako se zakasni, doći će do represije i mlade osobe koje su u svojoj najosjetljivijoj dobi mogu postati žrtvama različitih ovisnosti (alkohola, cigareta, droga). Da bi se to spriječilo, mlade treba uključiti u one aktivnosti koje ih oblikuju u zdrave, poštene i odgovorne ljude (Mikša, 2007). Salezijanski dom Stilin (2005), opisuje kao dom u kojem se velika pozornost pridavala dobrim odnosima očeva i majki svojih polaznika, kako bi se u međusobnoj interakciji steklo puno uzajamno povjerenje. To bi rezultiralo prenošenjem informacija koje bi i jednima i drugima omogućavale bolji uvid u rast i razvoj dječaka. Dječacima se u doba puberteta omogućavalo da se samoinicijativno discipliniraju, prihvate kućni red bez prisile i paralelno napreduju u pobožnosti. Odgojitelj kojeg su dječaci prepoznavali kao važnog i kvalitetnog bio im je autoritet prepun strpljenja i tolerancije. Svaki salezijanski odgojitelj znao je povezati vjeru s kulturom i obratno: „ U Omladinskom domu su veliku ulogu igrale i duhovne vježbe koje su se obavljale dva puta godišnje. Završetak tih duhovnih vježbi koje su bile u potpunosti prilagođene dječacima, uvijek su završavale nekim oblikom zabave ili razonode. Takvim su odgojnim djelovanjem stvarali svoj prepoznatljivi kulturni identitet uz pomoć odgojnog i vjerskog utjecaja“ (Stilin, 2005: 34).

Za vrijeme II. svjetskog rata bilo je od iznimne važnosti pobrinuti se za djecu žrtava rata, pa su se osnivali i dječji i učenički domovi uz pojedine škole na oslobođenim područjima. Nakon rata, oni su i dalje ostali ustanove za zbrinjavanje djece koja su ostala bez roditelja. Od 1950ih se broj domova naglo smanjio, a glavni razlog tomu promjena sustava financiranja. Sustav financiranja je prešao iz budžetnog na samofinanciranje. Drugim riječima, domske usluge su počeli plaćati sami korisnici. Tijekom Domovinskog rata, domovi su preuzimali i brigu za smještaj i školovanje prognanih i izbjeglih, i to ne samo učenika, nego i cijelih obitelji. Tek krajem 20.stoljeća, nakon završetka rata, počelo se na dom gledati kao o odgojnoj ustanovi. Danas su u Republici Hrvatskoj učenički domovi suvremene odgojno – obrazovne ustanove koji u sustavu srednjoškolskih ustanova nude cjelovitu skrb i smještaj adolescentu koji program srednjoškolskog obrazovanja pohađa izvan mjesta svog prebivališta. Prema zadnjem popisu iz Državnog zavoda za statistiku, danas u Republici Hrvatskoj radi ukupno 58 učeničkih domova; od ukupnog broja zaposlenih, 27,9% bili su odgojitelji, 8,0% zdravstveno i drugo stručno osoblje, a 64,1% administrativno i ostalo osoblje (Državni zavod za statistiku, 2020).

Prema Rosić (2001), razvoj učeničkih domova je izravno povezan sa razvojem srednjeg školstva u Republici Hrvatskoj. Postupnim uvođenjem promjena u odgojno – obrazovni sustav, izravno se utjecalo na učenički dom i njihovo povezivanje s potrebama gospodarstva. Strategije razvoja ne dovode u pitanje njihovu funkciju, već poticajno zahtijevaju podizanje kvalitete i učinkovitosti odgojno – obrazovnog procesa. Omogućavanje autonomije svakog učeničkog doma u prepoznavanju i zadovoljavanju potreba učenika, roditelja i društva, rezultira diferenciranjem plana i programa rada, te stvaranje prepoznatljivog imidža svakog pojedinog učeničkog doma na području tjelesnog razvoja, čuvanja zdravlja, kognitivnog razvoja, socijalizacije, razvoja emocionalne inteligencije i kreativnosti. S navedenim autorom slažu se Hrvatić (2002), Ivančić (2005), Birošević (2014) i Ćuk (2014).

Iz opisanog povijesnog pregleda, može se zaključiti da je povijest učeničkih domova duga. Iz stoljeća u stoljeće, mijenjala se njihova funkcionalnost ovisno o svom povijesnom i kulturnom kontekstu, no njihova je najveća vrijednost vidljiva kroz njihovu glavnu funkciju – omogućavanje obrazovanja mnogim mladima. Svemu navedenom doprinosi i proces globalizacije koji ima snažan utjecaj na odgoj i obrazovanje općenito, posebno u dijelu naglašavanja znanja u odnosu na životno iskustvo, konkurentnost na tržištu rada, kriterijima kvalitete a istovremeno su sve istaknutije posljedice globalizacije koje se odražavaju u sve većim socio-ekonomskim razlikama (Požarnik, 2005, 9-10 prema Kimovec 2007).

2.3. Učenički domovi – suvremene odgojno – obrazovne ustanove

Učenički domovi su suvremene odgojno – obrazovne ustanove koji nude cjelovitu skrb i privremeni boravak učenicima koji srednjoškolski program ostvaruju izvan mjesta svog prebivališta. Ustrojeni su na način da učenicima olakšaju učenje i da uspješno završe svoje školovanje u sredinama izvan obiteljskog ozračja. *Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi* definira zadatke učeničkog doma i informira o tome tko sve može biti njihov korisnik.

Članak 133. *Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi*, određuje zadatke učeničkog doma, a odnosi se na organizaciju odgojno-obrazovnog rada, smještaj i prehrana, te kulturne i druge aktivnosti učenika. Djelatnost doma je programski povezana sa djelatnosti srednjeg obrazovanja. Prema članku 134. istog zakona, odgojne se grupe organiziraju i u

skladu su s državnim pedagoškim standardom. Pravo na prehranu i smještaj imaju svi redovni učenici, a prijam se obavlja na javnim natjecajima: „Pravo na prijam ostvaruje se na osnovi uspjeha u prethodnom obrazovanju i materijalnog položaja učenika i njegove obitelji“ (*Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi*, 2020). Domski odbor predstavlja glavno tijelo koje donosi godišnji plan i program rada učeničkog doma, etički kodeks i kućni red.

Postoje različiti nazivi za učeničke domove: internat, konvikt, alumnat (taj se termin danas rijetko koristi), đачki dom i učenički dom. Bez obzira na njihove različite nazive, oni omogućuju zadovoljenje učenikovih osnovnih socijalnih i egzistencijalnih potreba te se brinu o njihovu osobnom rastu i razvoju u skladu sa njihovim individualnim mogućnostima, namjerama i obrazovnim svrhama (Dečman Dobrnjič i Čemetič, 2007).

Učeničke domove može se podijeliti prema nekoliko različitih kriterija, a Rosić (1996) se opredjeljuje za: „domove prema namjeni (domovi koji osiguravaju odgoj i smještaj djeci koja su trajno ili privremeno lišena obiteljske brige radi školovanja na drugom mjestu), domovi prema dobi odgajnika (dječji, učenički i studentski domovi), domovi prema trajanju boravka (domovi za kraći i trajni boravak djece i mladeži), domovi prema stupnju otvorenosti (otvoreni, poluotvoreni i zatvoreni), domovi prema spolu (domovi za djecu i učenike istog spola i mješoviti domovi) te domovi prema kapacitetu (mali, srednji i veliki)“ (Rosić, 1996: 36-38).

Učenički domovi predstavljaju odgojno – obrazovnu ustanovu u kojoj se učenik adaptira na novu zajednicu, novo okruženje i djelatnici učeničkih domova mu pomažu u tome. Učenicima se osigurava smještaj, prehrana, zdravstvena zaštita, podupire ih se u učenju, kreativnom provođenju slobodnog vremena i brine se o njihovom cjelokupnom razvoju (Dečman Dobrnjič i Čemetič, 2007). Štoviše, oni ne predstavljaju samo mjesto za život i obrazovanje nego predstavljaju mjesto u kojem mlade osobe izgrađuju svoj karakter i moral. Koriste se kao mjesto za izgradnju karaktera, cjelokupni razvoj ličnosti učenika, a da bi se postigao maksimalan rezultat, potrebna su struktura i infrastruktura, dobra regulacija spavaonica, kao i sustav ocjenjivanja i osiguranja kvalitete (Murdowo, Budimansyah i Ruyadi 2017). Može se zaključiti kako bi bez domova mnogim učenicima školstvo bilo nedostupno.

3. Osnovne funkcije učeničkog doma

Odgoj učenika je u središtu svake pojedine funkcije i cjelokupne djelatnosti učeničkog doma. Funkcije obuhvaćaju širok spektar komunikacije, djelovanja i okruženja. Kao što je već navedeno, učenički dom je sastavni dio odgojno – obrazovnog sustava i ima svoj dio odgovornosti u cjelokupnom razvoju učenika i njegovu uspješnom završetku obrazovanja.

Tri glavne funkcije učeničkog doma su: socijalna, psihološka i pedagoška funkcija.

Socijalna funkcija je određena sudjelovanjem doma u potpunom sustavu odgoja i obrazovanja. Odgojne sredine u kojima učenik živi trebaju biti poticajne, pune radosti, veselja i trebaju dijeliti probleme, poteškoće i očekivanja i uspjeh. Samo se na takav način može postići da mladi učenik bude human, dobar i tolerantan te da ostane dosljedan sebi i svojim obiteljskim vrijednostima. Rosić (1996) ističe kako dom ostvaruje svoju društvenu ulogu i temelji se na potrebama gospodarstva i mreže srednjih škola. Domovi su ujedno i regulator mogućnosti školovanja učenika iz depriviranih sredina i značajan je medij socijalne komunikacije, života u „velikoj obitelji“. Prema tome: „učenički domovi ublažavaju i rješavaju probleme socijalne nejednakosti mladeži u odgoju i obrazovanju i na takav način preveniraju negativni utjecaj sredine“ (Rosić, 1996: 41).

Psihološka funkcija se temelji na razvijanju pozitivne i ugodne domske klime koju grade svi sudionici odgojno-obrazovnog rada. U njoj učenici mogu zadovoljiti svoje vlastite potrebe i razvijati svoju osobnost. Psihološku funkciju čine formiranje pozitivnog ozračja, stil rada odgojitelja u domu, dobri međusobni odnosi između učenika i odgojno – obrazovnih djelatnika i kvaliteta komunikacije. Tu je važno i povjerenje koje se mora temeljiti na načelima međusobnog poštovanja, humanosti i demokratičnosti, kako bi se učenik razvio u slobodnu kritičnu i samokritičnu ličnost (Rosić, 1986. prema Kolesarić, 2019). Mladi u domu traže povjerenje, sigurnost, pomoć u prilagodbi novom načinu života, savjet i pravilnu informaciju. Kada dođu dom, oni moraju naći novi sustav potpore u novoj zajednici i prilagoditi se novim uvjetima života (Lev – Wiesel, Arazi – Aviram, Weinger, Dar, Yosef, Dorom, Paz, Sonogo i Shenaar – Golan, 2020). Upravo stoga, osobito je važan osobni primjer odgojitelja koji ima veliku ulogu u stvaranju klime povjerenja, prihvaćanja, razumijevanja i uvažavanja.

Pedagoška funkcija je također od velike važnosti jer, kako autor Rosić (1996) naglašava da je težište pedagoške zadaće učeničkog doma na odgoju učenika. To znači da se temelji na ostvarivanju ciljeva i zadaća odgojno – obrazovnog procesa gdje se nastoje zadovoljiti

razvojne potrebe učenika, stvoriti pozitivna, radna klima, međusobna dobra suradnja i poštovanje (Klapan, 1994, prema Ćuk, 2012). Učenički domovi svojom instruktivno – organizacijskom ulogom mogu imati veliki utjecaj na povećanje učinkovitosti učenja te na pravovremeno završavanje obrazovanja korisnika (Rosić, 1996).

Sve ove funkcije su međusobno povezane i ne mogu se promatrati odvojeno. Svaka od njih je jednako važna za uspješan ishod odgojno – obrazovnog procesa. Dobri međusobni odnosi, otvorena, dvosmjerna komunikacija i humanistički pristup dovode do boljih uvjeta za realizaciju potencijala svakog mladog učenika i njegovo osamostaljivanje.

U učeničkom domu je prisutan proces humanizacije cijelog ozračja doma gdje se polazi od učenika, njegovih specifičnih mogućnosti, potreba i individualnih interesa. Isto tako, učeniku treba pristupiti holistički. Holističko pristup, ali i holističko obrazovanje podrazumijeva sveobuhvatno obrazovanje čiji je cilj razvijanje mlade osobe u cjelini. Ono predstavlja ravnotežu učenikove inteligencije, osjećaja, duhovnosti i kreativnost kako bi se razvila zdrava i cjelovita osoba što uključuje njen intelektualni, afektivni, duhovni i tjelesni razvoj. Obrazovanje omogućuje pojedincima da shvate smisao i svrhu života kroz njihovu interakciju s društvom, prirodom i duhovnom zajednicom (Komalasari i Saripudin, 2018, prema Rianawaty, Dwiningrum i Yanto, 2021).

3.1. Svrha, organizacija i sadržaj rada u učeničkim domovima

Odgoj u učeničkom domu podrazumijeva dobru međusobnu suradnju, usmjeravanje, pomaganje učenicima i vođenje, s ciljem da se uz pomoć svojih odgojitelja učenici što prije osamostale. Autor Rosić (1996) posebno ističe kako učenički domovi ostvaruju opću svrhu odgoja u srednjem školstvu, koji omogućava stjecanje znanja i sposobnosti za rad i nastavak školovanja. Zadaće učeničkih domova moguće je podijeliti na:

- „opće (temeljne) – odnose se na osiguravanje najpovoljnijih životnih, društvenih te pedagoških uvjeta za što samostalnije stjecanje obrazovanja u školama; i na
- posebne (specijalne) – ovise o vrsti srednje škole i takvi zadaci proizlaze iz posebnih interesa, potreba i mogućnosti domske sredine“ (Rosić, 1996: 16).

Svrha svih zadaća učeničkog doma jest stvaranje i osiguravanje optimalnih mogućnosti za odgoj i napredak u obrazovanju ne samo u domu, već i izvan njega.

Autorica Blažević (2014) precizira što podrazumijeva pedagoška organizacija u školi no, to se isto može odnositi i na ostale odgojno – obrazovne ustanove, u ovom slučaju na učeničke domove. Pedagoška organizacija odnosno pedagoški menadžment u sustavu odgoja i obrazovanja obuhvaća upravljanje (odnosi se na upravljanje odgojno – obrazovnim sustavom), rukovođenje (odnosi na ravnatelja) i vođenje odgojno – obrazovnog procesa (Blažević, 2014). Organizacija rada u učeničkom domu obuhvaća sustav vođenja i upravljanja domom, podjelu rada, stil rukovođenja i vođenja, način komuniciranja i sustav informiranja. Na koji način se organizira rad u učeničkom domu, vidi se iz Godišnjeg programa rada doma. Godišnji plan i program je dokument koji je potrebno tijekom godine usavršavati i nadopunjavati. Svaki je učenički dom obvezan pripremiti godišnji plan i program do 30. rujna tekuće školske godine. Da bi dom funkcionirao u skladu sa Zakonom, normama, potrebama, svrhom i očekivanjima, mora zadovoljavati nekoliko uvjeta, a to je: osiguravanje prijema učenika, troškove smještaja i prehrane, opremu za skupni život učenika i pedagoški rad (Rosić, 1996).

Život i rad svakog učeničkog doma vidljiv je upravo iz godišnjeg plana i programa i ono čini najkompletniju sliku učeničkog doma. Svaki godišnji plan i program sadrži: „osnovne informacije o učeničkom domu, prostorne te materijalne uvjete, opremu, kalendar i organizaciju rada, program suradnje s roditeljima, program stručnog usavršavanja, način financiranja te mišljenja i prijedloge“ (Stilin, 2005: 49). Organizacija rada učeničkog doma se temelji na organizaciji rada srednje škole, no Rosić (1996) posebno naglašava kako učenički dom nije jednak školi: „On ima posebnu organizaciju i tehnologiju rada koja se temelji na odgojnim skupinama, radu odgojitelja (koji nisu stručnjaci za sve predmete koje učenici slušaju u školama koje pohađaju), odgojiteljskog vijeća različitim programima rada kojima nije temelj nastavni sat već odgojna situacija i njeno ostvarenje“ (Rosić, 1996: 43).

U učeničkom se domu ostvaruju mnogobrojni poslovi koji su u skladu s ciljem, zadaćama i programom svakog učeničkog doma. U individualnim programima rada koji provode odgojno – obrazovni djelatnici (odgojitelji i stručni suradnici) definiraju se odgojno – obrazovni sadržaji. Autorica Stilin (2001) opisuje kako svaki individualni program ima svoj cilj, zadatke, sadržaj i metode rada, vrijeme te način financiranja. Takav se program može provoditi na razini cijelog doma, na razini odgojne skupine ili individualno. Najčešći odgojno – obrazovni sadržaji koji se provode u domu su: „Čuvanje i unapređivanje zdravlja (cilj rada

je unapređivanje kvalitete zdravlja i razvijanje higijenskih navika kod učenika, a provode ga zdravstveni djelatnici u suradnji sa odgojiteljem), Socio – emocionalno područje (odgojitelji u suradnji sa stručnim suradnicima stvaraju uvjete za nesmetani rast emocionalno zdrave mlade osobe), Kognitivno područje (odgojitelji svojim znanjem i savjetom pomažu učenicima razviti intrinzičnu motivaciju i interese,) i Kreativnost i posebne potrebe (obogaćivanje života) (obuhvaća razne sportske i kulturne aktivnosti koje vode odgojitelji i na taj način potiču učenike da razvijaju vlastitu osobnost i obogaćuju vlastiti emocionalni život)“ (Stilin, 2005: 46).

Rad odgojitelja se temelji na individualnom programu rada što znači da je to njegov vlastiti autorski rad koji sadržava njegovo iskustvo, znanje i želje. Razlog tomu jest činjenica da do sada u Republici Hrvatskoj nije napravljen okvirni program za odgojitelje učeničkih domova. Dobra strana individualnog programa rada jest da oni mogu samostalno i s puno kreativnosti i slobode realizirati svoja programska rješenja. No, s druge strane, nepostojanje osnova pridonosi neafirmaciji struke, što svakako nije dobro za učeničke domove jer oni zajedno sa sadržajima ostavljaju dubok trag na učenicima u njihovu kasnijem životu (Stilin, 2005). Učenički dom je važno mjesto podrške mladima u razvijanju njihovih sposobnosti u skladu s njihovim socijalnim, fizičkim i psihičkim mogućnostima.

Dobrom organizacijom, vođenjem, upravljanjem, podjelom rada i odgovornosti i dobrim suradničkim odnosima među djelatnicima, učenički će dom kvalitetno zadovoljiti učenikove potrebe i pridonijeti ostvarenju njegovog cjelokupnog razvoja i lakšoj prilagodbi novoj sredini.

3.2. Adaptacija učenika

Adaptacija predstavlja jednu od glavnih zadataka učeničkog doma, a označava proces prilagodbe na nove uvjete života i na novu zajednicu. U domu treba stvoriti ugodnu, poticajnu i podržavajuću atmosferu kako bi se učenici koji su na pragu adolescencije, što lakše prilagodili, a posebno u prvim danima njihovog dolaska u novo okruženje (Sokele, 2017).

Razdoblje adolescencije predstavlja emocionalno burno i veoma kompleksno životno razdoblje svake mlade osobe. Ono je fenomen koji je u znanstvenoj literaturi vrlo jasno određen. Predstavlja razdoblje sazrijevanja koje se odnosi ne samo na fizičke, psihološke nego i na kognitivne promjene. Mlada osoba drukčije sagledava sebe, sazrijevanjem postiže svoju autonomiju i preuzima odgovornost odraslih. Kada mladi adolescent upiše prvi razred srednje škole, dolazi u učenički dom te mu je to prvo značajnije odvajanje od obitelji. Takvo odvajanje jest najčešće, vrlo stresno, kako za njega, tako i za roditelje. Samo odvajanje od roditeljskog doma predstavlja oslobađanje od ovisnosti o roditeljima/skrbnicima, ali se s time razvija osjećaj samostalnog identiteta. Separacija od roditelja, odnosno odvajanje iz obiteljskog okruženja u novu i drugačiju zajednicu može uzrokovati različite probleme, primjerice razvoj poremećaja u ponašanju, delikvenciju itd. (Gonzales, 2015). Taj proces može biti olakšan ako je u učeničkom domu prisutan human, osjećajan i strpljiv odgojitelj koji je podrška mladim učenicima. Učenici se nastoje afirmirati kao samostalne, samosvjesne osobe, pokušavaju pronaći svoje mjesto u novoj okolini i prilagoditi se (Slana, 2005). Proces adaptacije učenika na učenički dom ne treba olako shvaćati. Ono podrazumijeva savladavanje poteškoća i prilagodbu na učenički dom i na novu gradsku sredinu. Naime, kada učenik dođe u učenički dom, on ostvaruje prvi kontakt sa ustanovom u kojoj će provesti najviše vremena do završetka svog školovanja. Prolazi kroz različita emocionalna stanja, prihvaća nova pravila s kojim se do tada vrlo vjerojatno, nije susretao. Postaje dio heterogene i dinamične skupine svojih vršnjaka gdje je školovanje primarno i gdje se uči o mnogim kulturnim vrijednostima. Autori Frey i Ruppert (2017) naglašavaju kako se učenik u tom razdoblju susreće s mnogo drugih nepoznatih mladih osoba s kojima treba živjeti i razvijati dobromeđuljudske odnose. Učenik mora biti sposoban za interakciju u socijalno heterogenim skupinama i s njegovim vršnjacima koji dolaze iz različitih kultura (Frey i Ruppert, 2017). Odabir vršnjačke skupine kojoj će se mlada osoba priključiti, uvelike ovisi o karakteristikama njegove ličnosti te o obiteljskom okruženju u kojem živi i utječe na razvoj socijalne kompetencije i socijalnog identiteta mlade osobe (Đuranović, 2014). Stoga je važno upoznati učenika, pratiti napredak i pomoći mu u razvijanju osjećaja društvene pripradnosti. Promatranje njihovih osobnih karakteristika, kulture, aktivnosti, okruženja u kojem su živjeli, može ukazati na neke uobičajene probleme u tim osjetljivim godinama: poteškoće s drugima i sobom, traženje autonomije i smisla u životu te kriza identiteta (Rudić, 2007).

Na takav će način proces adaptacije proteći lakše. Period adaptacije je individualan proces. Buljubašić i Kuzmanović (2010) ističu da ako učenike socijalni odnosi s vršnjacima

ispunjavaju zadovoljstvom, u kojima uspijevaju zadovoljiti svoju potrebu za društvenošću, ono će imati pozitivan ishod na njihovo ponašanje i prilagodbu. Učenici koji imaju razvijeniji obrazac međusobne dobre interakcije i traže suradnju, ostvaruju kvalitetniju prilagodbu od učenika koji izbjegavaju socijalne interakcije u društvu (Buljubašić – Kuzmanović, 2010). Čimbenici koji mogu pomoći mladim učenicima da izbjegnu negativne utjecaje u tom periodu adolescencije koje je puno promjena, jest potpora odraslih i njihovo mentorstvo koji promiču pozitivan razvoj mladih ljudi (Fergus i Zimmerman, 2005). Središnja osoba koja učeniku u tim trenucima može pružiti svoju stručnu pomoć je sam odgojitelj koji svojim načinom rada ima izravan utjecaj na mladu osobu. Može se reći da je njegova uloga presudna jer je upravo on nositelj odgojnog procesa. On svojim znanjem, stavovima, vlastitim sposobnostima te osobnošću pokušava upotpuniti učenikovu sliku o načinu života u učeničkom domu. Treba naglasiti kako odgojitelj ne može zamijeniti roditelje, ali može s roditeljima svojih učenika imati dobru komunikaciju i suradnju. Na takav način, on kvalitetno ostvaruje svoje odgojno – obrazovne zadaće. Učenici kod njega trebaju osjetiti razumijevanje, sigurnost, prihvaćanje i uvažavanje. Sokele (2017) navodi kako se program adaptacije u domu provodi putem svih odgojnih područja i programa, a glavna osoba koja ga provodi jest odgojitelj. Odgojitelj treba biti upoznat sa učenikovim fizičkim i psihičkim zdravljem, njegovim karakteristikama, načinom učenja, posebno onda ako primijeti da postoje određene poteškoće. Glavni je cilj programa adaptacije pružiti učenicima potrebnu i adekvatnu podršku (i pomoć) tako da razviju svoje socijalne vještine i steknu samopoštovanje. Važno je uspostaviti dobar međusoban odnos i aktivno sudjelovati u „životu“ učeničkog doma (Sokele, 2017). Tome treba prisupiti ozbiljno, kompetentno i odgovorno. Na takav način, život u učeničkom domu mladoj osobi može postati lijepo i bogato iskustvo koje je popraćeno lijepim sjećanjima na period školovanja i prijateljstva (Rogers, 2009).

3.3. Domska kultura

Učenički dom kao odgojno – obrazovna ustanova ima vlastitu organizaciju te njeguje određene navike koje razvija i prenosi. Sve to zajedno čini kulturu učeničkog doma. Schein (2004) navodi kako kulturu odgojno-obrazovne ustanove odražava način ponašanja, usvojene navike, vrijednosti i stavovi članova te ustanove i ono se određuje kao ishod grupnog ili organizacijskog učenja (Schein, 2004). Stilin (2005) navodi: „Domska kultura je obrazac

prava, odgovornosti i djelovanja svih čimbenika odgojno – obrazovnog procesa, kojom se osigurava podrška i stvara identitet učeničkog doma. Ona je segment opće kulture. Domska kultura je personalnost učeničkog doma“ (Stilin, 2005: 111). Kada se govori o kulturi učeničkog doma, ona se može osjetiti po međusobnom odnosu pedagoga, odgojitelja, učenika, njihovom upravljanju domom te zajedničkom radu. U biti, nju obilježavaju mnogi vanjski (primjerice društveno uređenje, način financiranja itd.) i unutarnji čimbenici (odgojno – obrazovni djelatnici, učenici itd.) koji imaju izravan utjecaj na domsku kulturu. Domska je kultura jedinstvena i svaki je učenički dom razvija na vlastiti način. Valja naglasiti kako se dom nikada ne smije izjednačiti sa školom jer škola predstavlja kulturu koja se razlikuje od domske. Ono što je bitno istaknuti je da se one međusobno nadopunjavaju te kao takva ima veliki pedagoški značaj za dobrobit učenika. Razvijanjem domske kulture može se pozitivno utjecati na učenikovu motivaciju, njegove vrijednosti i stavove. U domu, učenici pripadaju vlastitoj odgojnoj skupini, gdje su izravno suočeni sa dinamikom vlastite grupe, a samim time i sa svojom supkulturom. Stilin (2005) naglašava kako je domska kultura i aglomeracija svojih supkultura – učenika, ravnatelja, odgojitelja itd. Različitost promjena unutar doma je stvarnost koja se oblikuje mišljenjima, osjećajima i tradicijama i pridonosi stvaranju i razvijanju takve kulture. Stilin (2001) objašnjava da se različitost učeničkih domova može razvrstati u tri modela domske kulture: ekonomski, edukacijski i ekspresivni model.

Ekonomski model omogućava prostorne, materijalne i didaktičke uvjete. Glavna značajka ovog modela su tehnološke i aditivne promjene koje pridonose podizanju standarda u učeničkom domu.

Edukacijski model pozornost pridaje završetku školovanja svojih učenika i odnosi se na stalno usavršavanje odgojitelja, inovacije u odgojno – obrazovnom programu, intencionalno stvaranje domskog ozračja koje će pridonijeti motiviranosti učenika.

Ekspresivni model se odnosi na dobru organizaciju, kvalitetan odnos, jasnu komunikaciju i kreativno rješavanje problema. Unutar sebe on sadrži i ekonomski i edukacijski model, ali uključuje još i izražavanje svog identiteta (Stilin, 2005: 121).

Kultura i odgojno – obrazovno djelovanje su nerazdvojni, jer su vrlo usko povezani. Postojanje učeničkog doma kao prebivališta za učenike ima određene društvene funkcije koje se odnose na proces obrazovanja i učenja. Ako se njime upravlja pravilno i primjereno, učenički će dom postati učinkovito sredstvo za izgradnju kvalitetne kulture (Rianawaty i sur., 2021).

Učenički dom je mjesto koje njeguje svoja uvjerenja i umijeća u stvaranju vlastite i jedinstvene kulture te omogućuje svakom mladom učeniku cjelokupni razvoj njegove osobnosti i potpuni integritet.

3.4. Djelatnici u učeničkom domu

3.4.1. Odgojitelj

Odgojitelj je jedan od djelatnika u učeničkom domu i odgovoran je za svoj rad i svoju odgojnu skupinu. On je stručna osoba koja vodi odgojno – obrazovni rad i nositelj je odgojne funkcije doma. Kvaliteta i uspješnost odgojnog rada u domu ovise o odgojiteljevu načinu i stilu rada te njegovoj osobnosti. Osim što vodi svoju odgojnu skupinu, on predlaže i provodi razne projekte u domu. On treba biti komunikativan, brižan, razuman, spreman za timski rad i suradnju. Nositelj je odgojno – obrazovnog procesa. Rosić (1996) objašnjava kako odgojitelj može biti: „svaka osoba sa završenim studijem nastavničkog smjera koja ispunjava uvjete za nastavnika u srednjim školama u Republici Hrvatskoj. U prošlosti je odgojiteljem mogla postati osoba koja je završila srednju školu, a kasnije su se u rad postepeno uključivali i nastavnici sa završenom višom školom“ (Rosić, 1996: 81). Sve do završetka Drugog svjetskog rata nije postojao poseban sustav njihova stručnog obrazovanja kao danas. Danas u učeničkim domovima najčešće rade nastavnici koji imaju završen jednopredmetni studij. No, isto tako: „(...) radi i neznatan broj nastavnika sa završenim nenastavničkim fakultetima i školama, a pri zapošljavanju nemaju potrebno pedagoško – psihološko-didaktičko-metodičko obrazovanje. Oni su tada obvezni da u roku od godine dana steknu potrebno obrazovanje (Rosić, 1996, 82).

Teoretičari, ali i praktičari iz pedagoške prakse nerijetko upućuju kritike stručno-profesionalnoj pripremi odgojitelja koji nemaju potrebna znanja, vještine i stavove koje bi odgojitelji trebali razviti. Neke modele rada odgojitelja pokušava se iz predškolskih ustanova prenijeti u praksu odgojitelja u učeničkim domovima, kao npr. model refleksivne prakse koju je opisala autorica Šagud (2006). Ona naglašava kako je obrazovanje odgojitelja kao refleksivnog praktičara u predškolskim ustanovama novi konceptualni i metodološki pristup praksi koji se najčešće temelji na akcijskim istraživanjima (Šagud, 2006). Glavno polazište za promišljanje suvremenih oblika profesionalne pripreme odgojitelja u Republici Hrvatskoj jest opis trenutnog stanja obrazovanja navedenih odgojno – obrazovnih djelatnika te se njihovo obrazovanje realiziralo unutar dvogodišnjeg stručnog studija na Visokoj učiteljskoj školi sve

do 2005. godine. Zbog toga je bilo logično uvesti promjene u obrazovanju budućih odgojitelja, ali se to dogodilo samo u području ranog i predškolskog odgoja. Obrazovanje odgojitelja za rad u učeničkim domovima nije se ni na koji način promijenilo, te odgojitelji u učeničkim domovima i dalje mogu biti osobe koje ispunjavaju uvjete za rad u srednjim školama.

Danas u Hrvatskoj još ne postoji specijalistički studij za odgojitelje u učeničkim domovima, te bi u budućnosti trebalo prići izradi i jedne takve vrste obrazovanja. Ono će zasigurno pomoći u kvaliteti rada odgojitelja kao i učeničkih domova uopće (Stilin, 2005). Oni svoja znanja i vještine iskazuje u odgojnom radu u svojoj odgojnoj skupini putem ostvarivanja postavljenih zadataka. Isto tako važno je naglasiti kako su obvezni usavršavati se na različite načine, u obveznim i organiziranim oblicima putem aktivnosti koje provodi Agencija za odgoj i obrazovanje (AZOO) u suradnji sa voditeljima Županijskih stručnih vijeća odgojitelja i stručnih suradnika, u odgojno-obrazovnim ustanovama i individualno, što pridonosi unapređivanju kvalitete rada svih subjekata u učeničkom domu. U susjednoj Sloveniji ističe se da rad odgojitelja u učeničkom domu obuhvaća savjetodavni rad (pedagoški, psihološki, socijalni) i mentorski rad, a krajem 20. stoljeća u učeničke domove kao i u cjelokupni odgojno-obrazovni sustav uvodi se supervizijski rad i sve to doprinosi kvalitetnom radu navedene odgojno – obrazovne ustanove (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, 2010).

Samo educiran i kompetentan odgojitelj može na efikasan način pružiti učeniku sve što mu je potrebno. Biti kompetentan znači znati primijeniti i koristiti vještine i stečena znanja, biti fleksibilan, primjereno djelovati u određenim situacijama, prilagođavati se nadolazećim promjenama, uspješno kontrolirati vlastite emocije, razumijeti emocije drugih te koristiti svoje potencijale kao motivaciju i poticaj u životu (Ljubetić, Reić Ercegovac, Draganja, 2019). Rosić (2001) kaže da: „odgojitelji koji imaju odgovarajuću stručnu spremu propisanu Zakonom te ako udovolje kriterijima ocjenjivanja, mogu imati napredovanje u više zvanje, a to je odgojitelj mentor i/ili odgojitelj savjetnik. Zvanje mentora može steći odgojitelj koji ima najmanje 6 godina radnog iskustva u domu, a zvanje savjetnika 11 godina“ (Rosić, 2001: 62).

Odgojitelj svojim učenicima – odgajanicima prenosi svoja znanja, iskustva, vrijednosti, navike i stavove – te dio „sebe“ što potvrđuju i istraživanja koja su „podijelila osobine učitelja u dvije skupine: ljudsku i pedagošku“. Pri tome se „ljudske osobine odnose na ličnost odgojitelja i ne mogu se „učiti“ kao u klasičnom procesu učenja“ (Strugar, 1993, 16, prema Stilin, 2005: 64). Odgojitelj svoja znanja i stečene sposobnosti pokazuje u vlastitoj praksi i svojim učenicima pruža vlastiti primjer te im je uzor. On ima važnu ulogu i u sprečavanju

sukoba između učenika i njihovom rješavanju. Odgojitelj mora biti svjestan svega što se događa u životu učenika i primijeniti primjerene načine pomoću kojih će razvijati kvalitetne komunikacijske vještine (Stojković i Milanović, 2021). Uz navedeno, svaki odgojitelj bi mogao biti autoritet i predstavljati dobar primjer svojim učenicima.

Ljubetić (2012) naglašava značaj: „potrebnih kompetencija i poželjnog autoriteta odgojitelja u ustanovama ranog odgoja. U funkciji je razvoja dječje autonomije (i oblikovanja demokratske kulture ustanove) u kontekstu širih društvenih procesa. Pojedince se osposobljava za samostalno i kompetentno sudjelovanje u građanskom, demokratskom društvu i suvremenom tržištu rada. Ono je imperativ kojem ustanove ranog odgoja moraju primjereno odgovoriti“ (Ljubetić, 2012: 289). To se isto može odnositi i na odgojitelje u učeničkim domovima jer je njihov rad u domu dio domske kulture i izravno je vezan za stvaranje iste. Odgojitelj svakom svom učeniku mora individualno pristupiti, saslušati ga, pomoći mu i poštovati ga i kvalitetno mu posvetiti svoje vrijeme. On je socijalni integrator koji pomaže učeniku, organizira, potiče, informira, kreira i dogovara se (Previšić, 2003). Odgojitelj mora poticati i stvarati pozitivnu klimu. On svoju učenicu vodi, organizira, savjetuje, sluša te im je podrška.

Tehovnik (2007), uz demokratičan, anarhičan i autoritativan odgojni stil ističe da odgojitelj primjenjuje određeni odgojni stil ovisno o svom iskustvu obiteljskog odgoja, potom ovisno o spolu i obrazovanju odnosno, profesionalnom iskustvu. Da bi odgojitelj bio efikasan u svom odgojnom – obrazovnom radu, treba postojati dobra i uravnotežena interakcija između nekoliko čimbenika, a to su: odgojiteljevo znanje i sposobnosti, njegova odgovornost prema učenicima i drugim odgojnom – obrazovnim djelatnicima, stvaranje toplog okruženja i ugodne atmosfere, međusobno poštovanje, poticanje učenika na učenje i pružanje povratnih informacija (Gurney, 2007).

Autorica Ćuk (2012) je kroz svoje istraživanje ispitala mišljenje i zadovoljstvo učenika sa odgojiteljima u domu. U tom su istraživanju utvrđene karakteristike odgojitelja koje učenici procjenjuju poželjnima. Ono što učenici najviše cijene kod odgojitelja je poštovanje, briga, iskrenost i razumijevanje. Odnos između učenika i odgojitelja treba biti dobar i otvoren, komunikacija jasna i dvosmjerna. Treba se uspostaviti dobra i pozitivna klima u kojoj će odgojitelj kroz različite aktivnosti s učenicima potaknuti, podržati i omogućiti razvoj njihovih sposobnosti (Ćuk, 2012). U svom istraživanju iz 2014. godine, autorica je pokazala koje su to kompetencije odgojitelja potrebne za rad u učeničkom domu. Rezultati istraživanja, pokazali su da odgojitelji trebaju posjedovati komunikacijske, savjetodavne, stručne i osobne kompetencije za kvalitetan rad učeničkog doma (Ćuk, 2014).

Autor Slana (2005) ističe: „Učenicima moramo jasno pokazati da smo tu zato da im pomazemo, zbog toga moramo uvijek biti dostupni kada nam žele povjeriti svoje osobne i obiteljske probleme“ (Slana, 2005: 82). Također je naglašeno da: „ Odgojitelj zajedno sa svojom odgojnom skupinom predstavlja nukleus učeničkog doma“ (Rosić, 2007: 97).

Svaki bi odgojitelj trebao biti psihološka, sociološka i stručna podrška svojim učenicima. Na takav način on je kreator pozitivne, suradničke i tople socijalne mikrosredine gdje se razvija osjećaj povjerenja, poštovanja, tolerancije i međusobnog uvažavanja (Rubio, 2009). Njegov rad počiva na dobroj komunikaciji i suradnji te dubokom poštovanju učenikove osobnosti.

3.4.2. Stručni suradnik– pedagog

Stručni suradnik- pedagog je također, jedan od glavnih nositelja razvojno – pedagoške djelatnosti učeničkog doma. U počecima, dok se struka razvijala, stručni suradnici su bili uvedeni kao samo pomoć ravnatelju. Kasnije su bili usmjereni na pomoć učenicima da bi se mogli razvijati u skladu sa svojim sposobnostima i uspješnije usvajati sadržaje školskog programa. Godine 1959. se zaposlio se prvi školski pedagog (u Osnovnoj školi Ljubljana u Zagrebu), a 1964. godine se legalizirala njihova djelatnost u *Zakonu o osnovnoj školi. Zakon o usmjerenom obrazovanju* je 1982. godine učvrstio njihov status te obvezao srednje škole da oforme svoju razvojno – pedagošku službu. Pažin i Ilakovac (2011) ističu da je pedagog najšire profiliran stručni suradnik u razvojno – pedagoškoj djelatnosti i sudjeluje u svim fazama odgojno – obrazovnog procesa: od planiranja do vrednovanja postignutih rezultata. Nadalje, on surađuje i sa svim subjektima odgojno – obrazovnog procesa, prati, analizira i istražuje odgojni rad te predlaže mjere unapređivanja odgojno – obrazovnog djelovanja ustanove (Pažin – Ilakovac, 2011).

Autorice Maleš, Stričević i Ljubetić (2010) definiraju profesiju pedagoga na sljedeći način: „Odgovarajuće osposobljen pedagog je onaj koji je svjestan konteksta i potreba zajednice u kojoj djeluje, posjeduje znanja o svim sustavima koji participiraju u institucionalnom odgoju i obrazovanju, osposobljen za komunikaciju, sposoban graditi partnerske odnose i unapređivati odnose u zajednici koja uči, sposoban intervenirati, ali i prevenirati, spreman i sposoban evaluirati svoj rad i rad drugih te raditi na vlastitom usavršavanju“ (Maleš, Stričević, Ljubetić, 2010: 35). Ciljevi razvojno pedagoške djelatnosti su unaprijediti odgojni – obrazovni rad, razvijati se i biti usmjeren prema inovacijama, voditi se prema uspjehu i otvoriti nove mogućnosti razvoja odgojno – obrazovne ustanove (Dečman Dobrnjić i Čemetić, 2007).

Područja rada pedagoga su raznolika, no njegova glavna zadaća je pratiti odgojno – obrazovni proces, uz istraživanje, analizu i predlaganje metoda i postupaka rješavanja izazova u odgojno – obrazovnom procesu. Autor Jurić (2004) opisuje posao i zadatke pedagoga u školstvu, te se većina toga može odnositi i na pedagoga u učeničkom domu. To se odnosi na planiranje i programiranje odgojno – obrazovnog rada, pedagoški menadžment, suradnju sa roditeljima, praćenje i vrednovanje rada odgojno – obrazovne institucije (Jurić, 2004). Nadalje, posao stručnog suradnika pedagoga u učeničkom domu također obuhvaća i dodatno stručno usavršavanje, organizaciju pedagoških radionica, izradu upitnika, skala procjena i različitih obrazaca za učenike, roditelje i odgojitelje te suradnju s zdravstvenim institucijama, školom, drugim ustanovama i ostalim zaposlenicima učeničkog doma.

Autorice Fajdetić i Šnidarić (2014) podijelile su zadatke pedagoga na sljedeći način:

- „deskriptivno – analitičke zadatke koji se odnose na prikupljanje podataka o odgojno procesu, klasifikaciju, sistematizaciju i analizu;
- eksplorativno – eksplikativne zadatke koji uključuju kvalificirano ispitivanje pojava i procesa s ciljem odgovarajućeg djelovanja;
- zadatke modeliranja i projektiranja;
- inovativno – razvojne zadatke koji uključuju uvođenje novog načina, tehnologije ili cilja te stabilizaciju novog stanja te
- normativne zadatke koji pretpostavljaju rad na izgrađivanju standarda i operativne procedure“ (Fajdetić i Šnidarić, 2014: 238).

Autorice (ibidem) navode kako bi se ostvarile ove zadaće, potrebne su određene kompetencije koje pedagog mora imati da bi ostvario svoj cilj. Taj cilj je profesionalno i kvalitetno pedagoško djelovanje. Da bi se unaprijedio odgojno – obrazovni rad pedagoga, važno je posjedovati kompetencije za stručno i profesionalno obavljanje svakodnevnih poslova. Istraživanje koje su autorice provele među stručnim suradnicima pedagozima, pokazalo je kako za kvalitetan rad nisu potrebne samo stručno – profesionalne kompetencije, već i one: „osobne (primjerice, odgovornost, odlučnost, inicijativa), razvojne (prepoznavanje potreba subjekata rada, organiziranje i planiranje u funkciji škole, informatička pismenost), socijalne (demokratski stil vođenja, posjedovanje komunikacijskih vještina uspješnog rješavanja konflikata, sposobnost (p)održavanja motivacije suradnika i akcijske kompetencije (savjetodavni i preventivni rad, samo vrednovanje s ciljem daljnjeg planiranja i unapređivanja osobnog rasta)“, ističu Fajdetić i Šnidarić (2014: 239).

Rad pedagoga također uključuje i savjetodavni rad s učenicima koji se definira kao pomoć djetetu u poticanju njegove aktivnosti, da lakše rješava svoje izazove i probleme (Pediček, 1967 prema Staničić, 2005). Ono je sastavni dio pedagoške djelatnosti i neposrednog odgojno – obrazovnog rada. Tijekom savjetodavnog rada, važno je primijeniti sve elemente kvalitetne komunikacije: razumijevanje, otvorenost, brižnost, iskrenost, empatiju i poštivanje osobnosti učenika u međusobnoj komunikaciji. Također, važno je kreirati demokratsku klimu u kojoj se vodi dijalog, slobodno iznosi mišljenje i utvrđuju prednosti i ograničenosti osobnog vrijednosnog sustava. Dobar pedagog treba razumjeti osobnost pojedinca, poznavati razvojne karakteristike učenika i njihov razvoj u cjelini, a da bi to uspio, on mora biti dobro educiran i pripremljen za primjenu metode savjetovanja. Savjetodavni rad se može provoditi s pojedinim učenikom ili s grupom učenika. Da bi mogao uspješno savjetovati pojedinca ili grupu, pedagog mora dobro poznavati (razvojne) osobine učenika, istražiti kvalitetu komunikacije između učenika i odgojitelja te učenika međusobno. Na temelju zapažanja, pedagog kreira program svog savjetodavnog rada. Razgovor s učenicima mora biti otvoren i iskren, emocionalno topao i empatičan. Učenika treba ohrabrivati, podržavati, poštivati, pregovarati i slušati, a ne kritizirati, prigovarati, okrivljavati i žaliti. Ukratko, reaktivni govor treba zamijeniti proaktivnim (Bizjak Igrec, Galić i Fajdetić, 2014).

Prema Etičkom kodeksu, stručni suradnik pedagog je: „dužan upoznati roditelje/skrbnike sa svojom ulogom i zadaćama ističući važnost povjerljivosti savjetodavnog odnosa. On je svojim radom i ponašanjem dužan pridonositi kvaliteti odgojno – obrazovnog procesa i afirmaciji ugleda ustanove. Među suradnicima razvija pozitivne međuljudske odnose, uvažava njihovu autonomnost i stručnost, potiče inicijativu i kreativnost, razmjenjuje izvore spoznaja, svoja stručna znanja i umijeća te prenosi odgovarajuće informacije važne za timsko djelovanje“ (Bizjak Igrec, Galić i Fajdetić, 2014: 265). Razvoj kompetencija je nužan za kreiranje pozitivne pedagoške klime i domske kulture u kojoj su osigurani optimalni uvjeti za razvoj svakog mladog učenika.

Prema *Državnom pedagoškom standardu*, svaki učenički dom zapošljava stručne suradnike – pedagoge i psihologe prema sljedećim mjerilima: „Dom do 80 učenika zapošljava jednog stručnog suradnika pedagoga ili psihologa. / (3) Domovi od 80 do 250 učenika zapošljavaju dva stručna suradnika: pedagoga i psihologa, od kojih jedan obavlja poslove organizatora slobodnog vremena učenika“ (*Državni pedagoški standard srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja*, 2008).

Stručni suradnici pedagozi i drugi profili stručnjaka koji rade kao stručni suradnici u domovima, najčešće su usamljeni profesionalci u odnosu na broj odgojitelja i/ili broj učenika u pojedinim domovima. To otežava vrednovanje i unapređivanje odgojno-obrazovnog procesa. Zbog navedenog, stručni suradnici se uz obvezne, organizirane oblike usavršavanja često dodatno stručno usavršavaju u različitim područjima kako bi unaprijedili odgojno-obrazovni rad.

Dobro educirani stručnjaci uz trajno stručno usavršavanje pridonose djelotvornijem i kvalitetnijem načinu rada u učeničkom domu. Brojni autori naglašavaju da odgojno-obrazovni sustav općenito mora odisati kvalitetom stvaralaštva, inovativnosti, razvijenosti i sigurnosti te je jedan od čimbenika razvoja i mogućnost obrazovanja mladih koji su smješteni u učeničke domove koji zauzimaju važno i nezaobilazno pedagoško mjesto u sustavu odgoja i obrazovanja (Rosić, 2001, Kimovec, 2007, Dečman Dobrnjič, 2007, Kolesarić, 2019).

3.4.3. Ravnatelj

Ravnatelj je izvršni organ učeničkog doma. Njegova uloga u domu je vrlo bitna: on se brine o njegovu cjelokupnom funkcioniranju i nadzire odgojno – obrazovni rad. Staničić i Zekanović (2011) navode da bi ravnatelj uspješno i stručno vodio svoju odgojno-obrazovnu ustanovu, on treba ostvariti određene funkcije te imati za to potrebne kompetencije. Neke od temeljnih funkcija su:

- „planiranje – predstavlja ravnateljevu sposobnost dijagnosticiranja domske situacije, ali i procjene izgleda za ostvarenje svega planiranog;
- organiziranje – aktivnost ostvarivanja zamisli;
- skrb za ljudski potencijal – uključuje planiranje potreba, pribavljanje i selekcija, motiviranje, nagrađivanje i obrazovanje te razvoj zaposlenih;
- vođenje - dobro vođenje je ključno za ostvarenje ciljeva ustanove jer su zaposlenici glavni nositelji pretvaranja ideja u djela. Ravnatelj treba pronaći najbolje načine za poticanje djelatnika i pridobivanje istih kako bi radili u skladu s politikom doma i kako bi što ekonomičnije ispunili zahtjeve i ciljeve istog i
- vrednovanje – provjeru uspješnosti planiranih ciljeva“ (Staničić i Zekanović, 2011: 32).

Ravnatelj je osoba koja preuzima uloge koje su važne za cjelokupno i kvalitetno funkcioniranje učeničkog doma. Njegov je rad propisan Statutom učeničkog doma. Ravnatelj može biti svatko tko ima visoku stručnu spremu i ispunjava uvjete rada za srednjoškolskog nastavnika, a bira ga se javnim natječajem koji se raspisuje na mandat od četiri godine. Stoga, važno je da ravnatelj naglašava važnost stručnog usavršavanja jer je on time uzor ostalima.

Kompetencije ravnatelja dolaze do izražaja i u kurikularnim promjenama (Hrvatić, 2021) i u strateškom razvoju (Sušan, 2021) koji uz navedeno naglašavaju i potrebu razvoja ljudskih potencijala u srednjim školama i učeničkim domovima u kurikularnoj reformi. U posljednje vrijeme ističe se važnost digitalne kompetencije ravnatelja osobito u digitalnim sadržajima za učenje i poučavanja, posebno u proteklom izvanrednim okolnostima pandemije i potresa u Hrvatskoj. Aktualna je i problematika stručno-pedagoškog nadzora kao ekspertne primjene u sustavu odgoja i obrazovanja (Kazija i Cimperman, 2021).

Stalne promjene u tehnologiji, znanosti, kulturi, politici i gospodarstvu nalažu unošenje promjena u odgojno – obrazovni sustav. Navedene nužne promjene: „iziskuju neprekidno preispitivanje postojećih i promišljanje novih ciljeva, strategija, sadržaja, metoda i oblika rada, čija implementacija treba voditi podizanju kvalitete odgojno-obrazovnih sustava“ (Rosić, 2009: 22).

Koliko će odgojno – obrazovni proces u praksi biti učinkovit, prvenstveno ovisi o kompetencijama stručnih suradnika pedagoga i odgojitelja u učeničkom domu.

4. Pregled dosadašnjih istraživanja

Pregledom dostupne literature, zaključeno je da nema puno istraživanja na nacionalnoj razini koja se odnose na domsku pedagogiju odnosno i na rad odgojno – obrazovnih djelatnika u učeničkom domu. U tom području, dosadašnja domaća istraživanja (Stilin, 2005, Ćuk, 2012, Ćuk 2014, Ćorak, 2016, Stojković i Milanović, 2021) su se većinom bavila procjenom kompetencija odgojitelja u određenim područjima. Primjerice, istraživanje autorice Stilin (2005) bilo je usmjereno na stilove rada i kompetencije odgojitelja u učeničkim domovima. Cilj je bio „ (...) ispitati povezanost stilova rada kao kompetencija vođenja odgojno - obrazovnog rada i kompetencija odgojitelja u sklopu situacijskih uvjeta koji se ostvaruju u učeničkim domovima“ (Stilin, 2005:126). U tom je istraživanju sudjelovalo šest (6) učeničkih domova (ukupno 733 učenika i 45 odgojitelja). Analizom rezultata i sintezom

teorijskog i empirijskog dijela došlo se do zaključka da postoji različitost učeničke i odgojiteljske percepcije kompetentnosti odgojitelja.

Prema procjeni učenika i odgojitelja, najučestalije se koristi demokratski stil rada. Učenici i odgojitelji percipiraju demokratski stil kao najvažniji te se može zaključiti: „(...) da je percipiran kao kompetitivan u vođenju odgojno-obrazovnog rada“ (Stilin, 2005: 144).

Autorica Ćuk je 2012. godine provela istraživanje na osam učeničkih domova (ukupno 352 učenika) dalmatinske regije. Željela je: „ispitati mišljenja učenika o odgojnom radu odgojitelja i njihovom ponašanju u domovima. Pokazalo se da su mišljenja učenika o odgojnom radu odgojitelja uglavnom pozitivna“ (Ćuk, 2012: 234).

Ista je autorica provela još jedno istraživanje 2014.godine. Htjela je ispitati kompetencije odgojitelja za rad u učeničkim domovima. Naime: „U svojem se radu usmjerila na područno – specifične kompetencije u poučavanju. Kako ne postoji skala samoprocjene područno – specifičnih kompetencija odgojitelja u učeničkim domovima, u istraživanju se rabila već postojeća skala iz Tuning projekta, čija je svrha bila utvrditi samoprocjenu kompetencija nastavnika. Cilj istraživanja je bio utvrditi samoprocjenu odgojitelja o važnosti navedenih kompetencija za rad u učeničkom domu, mjera u kojoj oni misle da su određene kompetencije usvojili na svom studiju i mjera u kojoj smatraju da je trenutno posjeduju. Analizom dobivenih rezultata, utvrđena je visoka pouzdanost dobivenih skala i njihova međusobna usklađenost. Zaključilo se da je utvrđena unimodalnost za skalu područno – specifičnih kompetencija u poučavanju koje su važne za rad u učeničkom domu i za skalu istih koje su stečene na fakultetu“ (Ćuk, 2014: 235).

Autorica Čorak (2016) provela je sociometrijsko istraživanje u učeničkom domu gdje je cilj bio ispitati povezanost obrazovnog uspjeha vođe skupine s obrazovnim uspjehom ostalih učenika u odgojnoj skupini i utvrditi položaj učenika unutar odgojne skupine. Rezultati su pokazali kako: „vođe navedenih odgojnih skupina imaju veliki utjecaj na ostatak njihove grupe s obzirom na vlastiti obrazovni uspjeh i uvelike utječu na postizanje obrazovnih rezultata“ (Čorak, 2016: 455).

Autori Stojković i Milanović (2021) proveli su empirijsko istraživanje u kojem su ispitali stavove odgojitelja o njihovim kompetencijama za rješavanje sukoba među učenicima: „Dobiveni rezultati pokazali su da odgojitelji imaju sve potrebne kompetencije za rješavanje sukoba među učenicima i da prepoznaju da je njihova uloga relevantna“ (Stojković i Milanović, 2021: 11).

5. Metodologija istraživanja

5.1. Predmet istraživanja

Predmet ovog istraživanja jest utvrđivanje razine osposobljenosti odgojitelja i stručnih suradnika pedagoga za rad u učeničkim domovima, njihova procjena uspješnosti, kvalitete rada, komunikacije i zadovoljstva. Kvaliteta učeničkog doma prvenstveno ovisi o radu svih djelatnika koji su uključeni u odgojno – obrazovni proces. Odgojitelji i stručni suradnici pedagozi su vrlo važni dionici odgojno – obrazovnog procesa u domovima, koji rade na unapređenju odgojno – obrazovnog procesa. Taj rad se očituje u neposrednom radu s učenicima i roditeljima, administrativnim poslovima, savjetodavnom radu, dodatnom stručno – profesionalnom usavršavanju i praćenju i procjeni kvalitete rada. Nakon detaljnog pregleda dostupne literature, broj empirijskih istraživanja provedenih u području domske pedagogije je znatno malen. U budućnosti bi rezultati ovog istraživanja mogli poslužiti kao poticaj za daljnja istraživanja.

5.2. Cilj istraživanja

Cilj ovog istraživačkog rada je ispitati razinu osposobljenosti odgojitelja i stručnih suradnika pedagoga za rad u učeničkim domovima, njihovu procjenu studijskih programa odnosno, pripremljenosti za rad u učeničkim domovima i samoprocjenu uspješnosti, efikasnosti rada i osobnog doprinosa kvaliteti rada.

5.3. Zadaci

Zadaci ovog istraživanja su ispitati mišljenje i iskustva pedagoga i odgojitelja koji rade u učeničkim domovima, a odnose se na:

- a) procjenu stručno – profesionalne odgovornosti radnog mjesta stručnog suradnika pedagoga i odgojitelja
- b) najčešće izazove s kojima se susreću
- c) dodatno stručno – profesionalno usavršavanje
- d) kvalitetu komunikacije unutar ustanove, međusobnu suradnju i stil rada
- e) samoprocjenu ključnih kompetencija stečenih kroz studij

5.4. Metoda i instrumenti istraživanja

Provedeno istraživanje spada u kategoriju kvalitativnih istraživanja gdje je fokus na opisu događaja i iskustava, a ne na utvrđivanju uzročno-posljedičnih veza kao u kvantitativnim istraživanjima. Kvalitativna istraživanja su posebno područje istraživanja u obrazovanju sa svojim vlastitim legitimitetom koja objedinjuju kompleksnu i međusobno povezanu skupinu srodnih termina, koncepata i pretpostavki (Halmi, 2013). Pokušava se ispitati određena tema iz različitih perspektiva i razumjeti je u dubinu (Yazici i Kurtede, 2020). Vrste podataka koje se prikupljaju za kvalitativna istraživanja moraju biti naturalistička. To znači da se podaci na mjestu prikupljanja ne smiju kodirati, sažimati, kategorizirati ili na bilo koji način 'smanjivati'. Istraživači rade s relativno malim brojem sudionika zbog dugotrajne i radno zahtjevne prirode kvalitativnog prikupljanja i analize podataka (Willig, 2008).

Za prikupljanje podataka u ovom istraživanju koristio se polustrukturirani intervju (*Prilog 1*). On je kombinacija strukturiranog i nestrukturiranog intervjua gdje ispitivač slijedi određeni plan rada kojeg može prilagođavati. Ova se metoda koristi u društvenim znanostima te je za razliku od strukturiranog intervjua, otvoren i omogućuje stvaranje novih ideja i pitanja koja proizlaze iz odgovora sudionika. Ona može otkriti bogate opisne podatke o osobnim iskustvima sudionika i potiče dvosmjernu komunikaciju. U ovom se intervjuu koristila kombinacija otvorenih i zatvorenih pitanja. Protokol istraživanja je podijeljen u četiri kategorije:

1. opis posla i iskustvo – istraživanje temeljno profesionalne odgovornosti pojedinog radnog mjesta, utvrđivanje izazova u poslu i zadovoljstva radom u učeničkom domu.
2. stručno usavršavanje – istraživanje redovitosti usavršavanja u organiziranim oblicima stručnog usavršavanja, utjecaj usavršavanja na svakodnevni rad, istraživanje motivacije za posao koji obavljaju te doživljavaju vlastite profesije.
3. domska kultura – procjena kvalitete domske kulture, utvrđivanje koliku ulogu u njenom oblikovanju ima stil rada pojedinih kategorija sudionika te što je najvažnije za stvaranje kvalitetne domske kulture.
4. procjena i samoprocjena – procjena: koliko pojedine stručnjake studijski programi pripremaju za rad u domu; samoprocjena: zadovoljstvo i kvaliteta komunikacije sa učenicima, kolegama/kolegicama, roditeljima, ravnateljem i ostalim zaposlenicima doma.

5.5. Sudionici istraživanja

U istraživanju je ukupno sudjelovalo 14 sudionika: 7 stručnih suradnika pedagoga i 7 odgojitelja koji su zaposleni u učeničkim domovima u Zagrebu, Osijeku, Rijeci i Splitu (*Prilog 2*). Ukratko, iz svakog doma sudjelovala su 2 djelatnika: stručni suradnik pedagog i odgojitelj. Svi sudionici imali su završenu diplomsku razinu studija; osam sudionika je imalo položen stručni ispit, dok su ostali naveli kako u njihovo vrijeme nije bilo polaganja stručnog ispita nego se prakticiralo tzv. „uvođenje u posao“. Devet sudionika (O1, P2, P3, O3, P4, O4, P6, O6 i P7) od ukupnih 14 imaju napredovanje u više zvanje: odgojitelj mentor – O1 i O4; pedagog mentor – P2; odgojitelj savjetnik – O3 i O6; te pedagog savjetnik – P3, P4, P6 i P7 (*Prilog 1*). Objekt ovog uzorkovanja nisu pojedinci nego njihova vlastita iskustva (Sandelowski, 1995) pa je bilo važno u uzorak uključiti sudionike koji variraju po duljini radnog staža i po mjestu rada. Na taj način su prikupljena raznovrsna iskustva. Iako je uzorak prigodan, on djelomično odgovara uzorku maksimalne varijacije (Cohen, Manion i Morrison, 2007).

5.6. Postupak i tijek istraživanja

Postupak istraživanja započeo je kontaktiranjem svih sudionika putem e-maila. E-mail koji su primili je sadržavao *Obavijest o provođenju istraživanja i suglasnost* koju je potpisao ravnatelj/ravnateljica učeničkog doma te *Suglasnost* koje su morali potpisati sudionici (stručni suradnici pedagozi i odgojitelji) (*Prilog 3*). Svi sudionici su bili obaviješteni da će se intervju provoditi online, odnosno preko platforme *Zoom* zbog aktualne epidemiološke situacije te im se pojasnila i svrha provođenja ovog istraživanja. Nakon pristanka, dogovoreno je vrijeme provođenja intervjua. Nadalje, sudionici su bili obaviješteni da će se intervju snimati diktafonom, gdje će se naknadno snimke transkribirati i pohraniti na primjeren način. Istraživanje se provodilo u periodu od travnja do svibnja 2021. godine. U intervjuima su sudjelovali stručni suradnici pedagozi i odgojitelji zaposleni u Ženskom đlačkom domu Split, Učeničkom domu Dore Pejačević (Zagreb), Učeničkom domu Marije Jambrišak (Zagreb), Učeničkom domu Maksimir (Zagreb), Učeničkom domu Ivan Mažuranić (Zagreb), Srednjoškolskom đlačkom domu Osijek, i Učeničkom domu Podmurvice (Rijeka). Intervju je u prosjeku trajao 20 minuta, a prema protokolu je postavljeno 20 pitanja koja su se odnosila na temu i zadatke istraživanja.

5.7. Obrada podataka

Nakon provedenog intervjua, uslijedila je transkripcija audio zapisa. Za analiziranje podataka koristila se tematska analiza koja se smatra bazičnom kvalitativnom metodom te se preporučuje za potrebe ovakvih kvalitativnih istraživanja (Braun i Clarke, 2012). Autori Maguire i Delahunt (2017) naglašavaju kako je cilj tematske analize identificirati zanimljive i važne teme koje će istraživač upotrijebiti za odgovaranje na postavljena pitanja.

Analiza podataka provedena je striktno prateći faze tematske analize koju su propisali autori Braun i Clarke (2012) i to: (1) upoznavanje s podacima – koje uključuje višekratno kontinuirano i iščitavanje transkripata te njihovo povezivanje s istraživačkim pitanjima, (2) pisanje početnih kodova – od strane istraživača i dva neovisna istraživača, (3) pretraživanje tema koje se odnose na organiziranje kodova u veće jedinice – teme, (4) provjera tema – podrazumijeva ponovno sagledavanje, modifikaciju i razvijanje prvotne teme istaknute u prethodnoj fazi (Maguire i Delahunt, 2017), (5) definiranje i konačno imenovanje tema i (6) pisanje izvještaja.

Teme i kodovi dobiveni tematskom analizom derivirani su iz samih podataka (*data driven*), prema Joffe (2011) te će se prikazati u rezultatima.

5.8. Analiza i interpretacija rezultata

Tema	Kodovi
1. Stručno-profesionalne odgovornosti odgojitelja i pedagoga	Planiranje i programiranje Komunikacijske vještine Međuljudski odnosi Odgovornost prema djeci i roditeljima Vođenje
2. Izazovi rada odgojitelja i pedagoga u učeničkom domu	Motivacija učenika Roditelji Suradnja sa širom društvenom zajednicom Timski rad Komunikacija s kolegama
3. Motivacija	Odnos s djecom Pomaganje Odgoj Pozitivno iskustvo
4. Potrebno dodatno stručno usavršavanje	Savjetodavni rad Primjeri dobre prakse
5. Pozitivna kultura domske ustanove	Suradnja Otvorenost Timski rad Uvažavanje
6. Procjena koliko studijski programi pripremaju odgojitelje i pedagoge za rad u domu	Prednosti: rad s djecom s teškoćama, inkluzivni odgoj i obrazovanje Nedostatak: Manjak prakse

5.8.1. Stručno-profesionalne odgovornosti odgojitelja i pedagoga

Navedena tema sa pripadajućim kodovima daje odgovor na prvi istraživački zadatak, a ono se odnosi na temeljne stručno – profesionalne odgovornosti radnog mjesta odgojitelja i pedagoga u domu. Svi sudionici odgojitelji i pedagozi smatraju kako je njihov posao raznolik. Najčešće spomenute odgovornosti su planiranje i programiranje, komunikacijske vještine, vođenje, međuljudski odnosi i odgovornost prema djeci i roditeljima. „*Mislim da je komunikacija općenito preduvjet u svakom poslu da bi ga se uspješno obavljalo, pa tako i u našem.*“ (O1), „*Mislim da su tu jako važne vještine razvijanja i održavanja dobrih međuljudskih odnosa i komunikacijske vještine za to radno mjesto.*“ (O3). „*Ja bih rekla da je to nekakva priprema za ostvarivanje plana i programa rada učeničkog doma...*“ (P6) „*Tu su velike profesionalne odgovornosti u smislu da moj posao pokriva puno toga, počevši od planiranja i programiranja rada u učeničkom domu do rada s učenicima.*“ (O7). Razvidno je iz navedenih intervjua sa odgojiteljima kako se odgovornosti odgojitelja u domu odnose na cijeli spektar zadaća. Postavlja se zanimljivo pitanje koji izazovi se javljaju u pokušaju profesionalnog djelovanja odgojitelja u domu. Sudionici odgojitelji su se složili da je posao odgojitelja višeslojan: ono obuhvaća odgojno – obrazovni rad, gdje je: „*(...) naglasak više na odgojnom segmentu nego na obrazovnom*“ (O6). Jedan dio njihova posla obuhvaća vođenje odgojne skupine, individualan rad s učenicima i vođenje različitih programa u području slobodnih aktivnosti. Odgojitelj je voditelj, animator, koordinator i organizator. Drugi dio se odnosi na čitanje i pisanje dokumentacije, stručno usavršavanje, praćenje promjena i novih stvari koje su dostupne. Smatraju kako su uspješni u svim poslovima koje obavljaju, a najuspješniji izravnom u radu s učenicima. Sudionik O1 ističe da treba dobro upoznati svoje učenike. To je uvjet za kvalitetnije obavljanje svoga posla. Daje detaljan opis poslova u kojima je ona kao odgojitelj angažirana: „*Što ih bolje poznamo, bolje ćemo ih voditi. Vođenje same skupine podrazumijeva sastanke odgojne skupine, pedagoške radionice, različite posebne programe. Na samom početku njihovog školovanja oni prolaze kroz posebni program adaptacije koji zapravo svi odgojitelji provode sa svojim novim učenicima. Nadalje, prema njihovom razvojnom stupnju se rade različite radionice i programi. Teme koje pokrivamo su iz četiri područja: čuvanje i unapređivanje zdravlja, socio – emocionalno, kognitivno i kreativno područje. Uspijevamo odraditi sve navedene teme. Uz to, imamo i suradnju s roditeljima koja je neizostavna i jako bitna*“.

Sudionik O6 navodi da uz vođenje svoje odgojne skupine, ima puno i obrazovnih kompetencija. One se odnose na stručno – metodičku pomoć u učenju iz matematike i

izrađivanje posebnog programa pripreme za državnu maturu iz matematike. Sudionik O7 vodi glazbenu skupinu – zbor i bend. Angažiran je u posebnom programu (zvan Megaherz) koji se odnosi na volontiranje i rad sa socijalno osjetljivim skupinama. Dužnost odgojitelja je da svojim učenicima pomaže pri otkrivanju područja interesa i talenata, da potiče njihovu uspješnost i prilagodi se individualnim potrebama svakog učenika.

5.8.2. Izazovi u radu odgojitelja i pedagoga u domu

U ovoj temi, rezultati predstavljaju odgovor na drugi istraživački zadatak. Kod većine sudionika, vidljivo je da sudionicima izazov predstavljaju međuljudski odnosi te ovi rezultati predstavljaju odgovor na drugo istraživačko pitanje. Sudionik P4 navodi da im izazov u poslu predstavlja suradnja s roditeljima, kao i suradnja sa širom društvenom zajednicom, pogotovo u zadnjih godinu dana u doba korone. Sudionik P5 je navela da joj osim navedenog izazova predstavlja i timski rad jer: „...*da bi timski i skladno djelovali, treba puno ulagati*“. Sudionik P1 je navela da i radno vrijeme dosta utječe na samu kvalitetu obavljanja njenog posla: *Radim na pola radnog vremena, ali zadaci su mi mnogobrojni. Veliki mi je izazov uspjeti realizirati sve što, po mom mišljenju zahtjeva puno radno vrijeme. Ponekad je teško sve to učiniti kvalitetno i zadovoljavajuće u mjeri u kojoj bih ja željela. Mogu reći da baš treba „žonglirati“, jer moj posao uključuje sve ono što sam prethodno navela: administrativne poslove, neposredan rad s učenicama i suradnju s ravnateljicom i sa odgojiteljicama*“.

5.8.3. Motivacija

Analizom intervjua, zabilježeno je kako se motivacija kao tema može se podijeliti na dva dijela. Prvi dio odnosi se na trenutno zadovoljstvo koje proizlazi iz posla, a drugi dio odnosi se na motive zbog kojih su se odgojitelji i pedagozi uopće odlučili na rad u domu.

Bez obzira na poteškoće i izazove s kojima se susreću, svi sudionici su općenito zadovoljni sa svojim radom u učeničkom domu. Navode kako uvijek ima mjesta za napredak i da su visoko

motivirani. Njihov rad nije ograničen programom i planom kao u školi, jer „*Naše je osnovno područje pedagogija slobodnog vremena i upravo zbog toga imamo slobodu, a kada imamo slobodu, imamo priliku i za kreativnost*“ (P5). Motivirani su za svoj rad i istinski se trude dati sve od sebe da bi se ostvario željeni ishod. Ipak, neki smatraju da je u današnje vrijeme posao pedagoga marginaliziran i nije adekvatno vrednovan u društvu. Društvo po njima nije dovoljno upoznato s djelokrugom rada pedagoga niti zahtjevnošću takvog radnog mjesta. Unatoč tome, po njima ta profesija je od velike važnosti, utječe na mlade ljude i ostavlja traga: „*Treba se raditi na tome da se „podigne rejting“ pedagoga odnosno da se prepozna njegova važnost. On kao stručna osoba može dati širu sliku o onome što se događa u odgojno – obrazovnom procesu i ima šira promišljanja*“ (P7).

Zanimljivi su i motivi zbog kojih su sudionici odlučili postati odgojitelji u domu:

„*Bila sam korisnica učeničkog doma, za ovo zanimanje motivirala me moja bivša odgojiteljica, ravnatelj i cijelo osoblje doma. Već na početku, u prvom razredu srednje, me fasciniralo kako se ljudi koje nisam dobro poznavala brinu za mene i uvijek su tu kada mi je potrebno*“ (P1).

5.8.4. Potrebno dodatno stručno usavršavanje

Prema definiciji koju je dala Agencija za znanost i visoko obrazovanje, stručno usavršavanje predstavlja: „(...) svako usavršavanje i osposobljavanje nakon završetka formalnog obrazovanja koje je izričito usmjereno na obavljanje određene regulirane profesije, a koja obuhvaća jedan ili više programa koji su, tamo gdje je to primjereno, nadopunjeni odgovarajućim stručnim osposobljavanjem, odnosno vježbeničkom ili stručnom praksom“ (Agencija za i visoko obrazovanje, 2021). Ono se najčešće održava u obliku stručnih skupova, a korisnici stručnog usavršavanja su: odgojitelji, učitelji, nastavnici, stručni suradnici i ravnatelji predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola i učeničkih domova. Ovisno o brojnosti, mogu se organizirati na državnoj razini (najčešće jedanput godišnje), međuzupanijskoj razini (jedanput – dvaput godišnje), županijskoj razini (tri do četiri puta godišnje u suradnji s voditeljima županijskih stručnih vijeća). Cilj stručnog usavršavanja je unapređivanje obrazovanja i profesionalni razvoj svih odgojno – obrazovnih djelatnika za što kvalitetniji stvaralački rad u odgoju i obrazovanju (Agencija za odgoj i obrazovanje, 2010).

U ovoj temi, daje se odgovor na treći istraživački zadatak – dodatno stručno profesionalno usavršavanje. Većina sudionika stručnih suradnika pedagoga i odgojitelja se usavršava u redovnim oblicima stručnog usavršavanja: preko Agencije za odgoj i obrazovanje (AZOO), Županijskog stručnog vijeća (ŽSV) i onih koji se organiziraju u domu. Pojedini se sudionici i samostalno usavršavaju. Zbog navedene epidemiološke situacije, sva su se usavršavanja održavala online te je sudionik O1 istakla da su: „(...) *digitalne kompetencije bile novost svima, čak i onima koji su već imali određena znanja u tom području. Svejedno su imali nešto naučiti, a niz edukacija se vršio online*“. Ono što se posebno primjećuje u ovom istraživanju jest činjenica da je dosta sudionika završilo neki oblik psihoterapije, primjerice realitetnu psihoterapiju, logoterapiju, Gestalt psihoterapiju itd. Znanja i vještine koje su stekli su im bila od velike pomoći u profesionalnom radu. Sudionik O2 ističe kako bi bilo dobro da ministarstva financijski pomognu mladim ljudima da se educiraju, edukacije se plaćaju, a značajan dio mladih ljudi nažalost sebi to ne može priuštiti. Upravo bi se takvim dodatnim edukacijama: „(...) *poboljšala kvaliteta odgoja, a posljedično obrazovanja*“ (O2). Većina sudionika kaže kako nastoje biti redoviti i aktivni u svojim usavršavanjima i da to bude u kontinuitetu. S druge strane, sudionici P5 i O5 navode kako je usavršavanje u njihovu domu loše planirano i realizirano. Ne usavršavaju se onoliko koliko bi po njihovom mišljenju trebalo, ali se zato privatno usavršavaju – to uključuje razne tečajeve, seminare i edukacije. Smatraju kako je priroda posla takva da se svi trebaju konstantno stručno usavršavati.

Na pitanje u kojim područjima im je potrebno dodatno stručno usavršavanje, sudionici P1 i O1 smatraju kako im je potrebno u komunikaciji s učenicima: „*Budući da pedagozi nemaju nekakav instrumentarij za provođenje komunikacije kao psiholozi ili terapeuti, smatram kako bi bilo dobro dodatno poraditi na načinima pristupa učenicama koje možda imaju probleme kao što je depresivnost, anksioznost ili slično. Mislim da mi je to jako potrebno i baš bih se voljela u tom nekakvom smjeru razvijati i usavršavati*“. Sudionik O1 napominje kako je: „*U savjetodavnom radu s učenicama svaka informacija uvijek dobrodošla jer u zadnje vrijeme svjedočimo porastu broja problema u mentalnom zdravlju učenika. Ne samo tijekom korone, nego i prije. Broj slučajeva raste i adolescencija postaje sve zahtjevnija. Kada se nađete u situaciji da odjedanput morate voditi nekakav razgovor koji u načelu spada u domenu psihologa, imate osjećaj nemoći i nekompetentnosti, nedostatka nekih specifičnih znanja. Mislim da nam je to najveći strah, baš se bojimo da ne pogriješimo i imamo potrebu stalno tražiti pomoć stručnjaka iz ovog područja, a u domovima ih je nedovoljno*“. Slično naglašava i sudionik O2: „*Kod nas u Hrvatskoj je potreban specijalistički studij koji obrazuje mlade*

ljude za rad u domovima. Obrazovanje bi trebalo biti praksa“. Sudionik P3 pak smatra da su joj osobno potrebna dodatna usavršavanja u području digitalnih vještina i poznavanje stranog jezika koji se vezuje na spomenute digitalne vještine: *„Što se tiče digitalnih vještina, imala sam neke poteškoće u vezi nekih novih alata i platformi. Isto tako, kao jedan hendikep naglasila bih nedovoljno poznavanje engleskog jezika. Nisam govornik engleskog jezika, te su mi ove neke platforme i služenje njima puno veći problem“*. Sudionici P5 i O5 kažu kako su im potrebno dodatna znanja u području teambuilding-a i pisanja europskih projekata, dok sudionik O7 kaže: *„Područja koja su meni bliska i zanimljiva, o kojima želim još više naučiti jesu područja metodike odgoja, prevencije, različitih rizičnih oblika ponašanja i slično“*.

Može se zaključiti da dodatna stručna usavršavanja imaju veliki utjecaj na njihov svakodnevni rad. Ne samo da njihova struka time profitira, nego i oni osobno. To je izuzetno bitno za kvalitetu posla koji obavljaju jer: *„Kada god nešto čuješ, a kvalitetno je i potkrijepljeno, to rado implementiraš u svoj rad“* (P7).

Kao zaključak se nameće teza da na temelju potreba za daljnjim usavršavanjem najbolje možemo identificirati specifičnosti rada u domu te da navedene specifičnosti trebaju služiti kao nit vodilja u pripremi i provođenju edukacija koje bi bile usmjerene upravo odgojiteljima i pedagozima u domovima.

5.8.5. Pozitivna kultura domske ustanove

U ovoj kategoriji, svih 14 sudionika je ocijenilo kulturu učeničkog doma u kojem rade pozitivnom i vrlo motivirajućom. Sudionik P2 kaže kako se učenike prati od prvog razreda srednje škole do mature. Vidljiv je taj proces sazrijevanja učenika. Ovaj proces je interaktivan što znači da i odgojno – obrazovni djelatnici napreduju u svojim znanjima i vještinama. Kao što je u teorijskom dijelu već navedeno, na početku školske godine se provodi poseban program adaptacije s novim učenicima. Program adaptacije se provodi kroz sva odgojna područja i programe gdje bi odgojitelj trebao biti upoznat sa zdravljem učenika, njegovim psiho-fizičkim osobinama i načinom učenja, a osobito s poteškoćama (ako postoje). Zbog toga tome treba pristupiti ozbiljno, kompetentno i odgovorno (Sokele, 2017).

Stil rada je participativni čimbenik u stvaranju ne samo kulture učeničkog doma, već i odgojiteljevog identiteta, a upravo su odgojitelji glavni nositelji odgojno – obrazovnog procesa. Ono predstavlja međusobnu spregu kompetencija, ponašanja i situacijskih uvjeta što pridonosi njegovu razvoju. U kojoj mjeri njihov stil rada utječe na stvaranje domske kulture, sudionici su naveli:

„Mislím da puno utječem. Ako mi međusobno imamo dobre odnose i adekvatnu komunikaciju, biti ćemo jedan sretan i kvalitetan dom gdje se međusobno uvažavamo“ (P5)

„Svakako naš stil rada utječe na stvaranje domske kulture jer smo mi nositelji domske kulture“ (O5)

„Ja se nadam da moj stil rada ima velikog utjecaja na pozitivnu kulturu doma. U svom poslu gledate da ste korektni i profesionalni. Treba imati puno empatije, razumijevanja i treba biti korektan. Svaki se problem može riješiti ako je dobra i otvorena komunikacija i pozitivna atmosfera“ (P7).

Timski rad, dobra suradnja, otvorena i transparentna komunikacija i stalno osluškivanje potreba su jedan od glavnih čimbenika kvalitetnog i uspješnog pedagoškog vođenja i predstavljaju dio grupne dinamike odgojno – obrazovne ustanove. Sudionik P1 je ističe: *„Bitno je da je osoba otvorena za nove izazove, za prihvaćanje tuđeg mišljenja i za jednu fleksibilnost. Kada nekada ne možete ostvariti ono što želite, važno je da se možete naći negdje u sredini. Treba biti usmjeren ka zajedničkom cilju, a to je cjeloviti razvoj učenika, treba gledati sve kroz prizmu njihovog osobnog razvoja“.* Osim što se sudionik O1 složila s njenom izjavom, još je nadodala sljedeće: *„Ono što je nužno za bilo što raditi, jest dobra organizacija rada, da svatko zna svoj dio posla. U ovom poslu bez timskog rada jako teško možete opstati jer naš dan ujutro započinje zajedničkom suradnjom, stalno se provlači i komunikacija i suradnja. Taj kolektiv se s razlogom zove kolektiv. Nas je tu puno, tako da ako ne bi surađivali,, jako teško bi inače mogli funkcionirati. Mislím da je za domsku kulturu to preduvjet“.* Sudionik P2 naglašava kako temelj treba biti uvažavanje. Isto tako: *„Ako vlada jedna dobra klima i ako postoji otvorenost i transparentnost među svim djelatnicima doma i dobro pozitivno okruženje, onda je to naznaka da se radi o kvalitetnoj domskoj kulturi i to je nenadomjestivo“ (O3).* Sudionik O2 ističe kako dom: *„ (...) čine ljudi i jako je važno na kojem stupnju svijesti su oni koji se zajedno druže. Trebamo biti osobni primjer svega onoga što govorimo“.*

Ovi rezultati daju odgovor na četvrti istraživački zadatak kojim se htjelo ispitati kvaliteta međusobne komunikacije, suradnje i stil rada u domu. Sve navedene vještine u analizi, ključne su za svakog odgojno – obrazovnog djelatnika i važan su preduvjet kvalitetnih profesionalnih međuljudskih odnosa.

5.8.6. Procjena koliko studijski programi pripremaju odgojitelje i pedagoge za rad u domu

Ova tema sa pripadajućim kodovima daje odgovor na posljednji istraživački zadatak. Na pitanje koliko su kroz studij tj. formalno obrazovanje pripremljeni za posao koji sada rade, većina sudionika (9 sudionika od ukupnih 14) je odgovorilo da su djelomično pripremljeni. Sudionici P7 i O7 ističu kako ih je studij uvelike pripremio za posao koji obavljaju: „*Ne mogu reći potpuno, ali dosta me pripremio. Na mom studiju pedagogije smo imali sve. Od studija sam dobila osnovna znanja i zadovoljna sam. Imali smo i domsku pedagogiju, kasnije su to ukinuli, ali su je evo opet vratili*“ (P7); „*Pripremio me dosta. Na skali od 1 do 5, rekao bih 4*“ (O7).

Sudionici P4, O4 i O5 smatraju kako ih je studij pripremio nedostatno, odnosno O5 posebno ističe da je uopće nije pripremio. Ono što su stekli tijekom studija jesu dobra teorijska podloga, didaktičke, metodičke i prezentacijske vještine. Sudionik P3 kaže: „*Studij nas je malo oblikovao i dao nam socijalne kompetencije. Oni su nas kroz studij odgajali da moramo biti empatični, tolerantni, puni podrške i razumni. Studij nas je pripremio onako da znamo što nas čeka, bez obzira u kojem sustavu radili. Mislim da su nam dali ključne kompetencije*“. Isto tako sudionici P4 i O4 kažu:

„*Studij je najviše utjecao na stavove. Od njega sam dobila kako izgraditi pozitivan pristup i stav prema učeniku. Vještine i znanja sam puno više stjecala kroz sve ove godine radnog staža u učeničkom domu nego na fakultetu*“ (P4).

„*Na svom sam fakultetu dosta sudjelovala na projektima, imam nekakvu širu sliku što se tiče teorijskog znanja*“ (O4). Nadalje, sudionik P5 ističe kako je na fakultetu osim organizacijskih vještina, vještine u individualnom i grupnom radu, stekla kompetencije o inkluziji djece s posebnim potrebama: „*Dosta smo radili sa djecom sa teškoćama i darovitom djecom. Na fakultetu smo puno učili o inkluziji i to mi je u radu koristilo da se baš posebno s tom djecom*

bavim jer su oni zanemareni u sustavu“. Nadalje, sudionik P7 dodaje da joj je fakultet pružio: *„Promišljanje kako obuhvaćamo dosta široko područje, ali se opet možemo zadržati na svakom pojedinom području posebno, koje nas interesira. Kroz studij sam stekla kompetencije pronalaženja i istraživanja stručne literature za osobno usavršavanje, praktični rad smo obavljali kroz hospitacija u odgojno – obrazovnim ustanovama.“.*

Odgovori na pitanje koja znanja i vještine su im najviše nedostajala tijekom studija, a jako su im potrebna u svakodnevnom radu s učenicima su raznolika. Primjerice, sudionik P1 smatra da je: *„(...) bilo potrebno mentoriranje i praktično provođenje savjetodavnog rada s učenicima. Voljela bih da je bilo toga više, kroz rad mi to sami otkrivamo, potrebno je iskustvo, pa čak i učenje na pogreškama. Sve se to kasnije može nadoknaditi sa stručnim usavršavanjima“.* Kod sudionika O1 stavovi su sljedeći: *„Mislim da nam je najviše nedostajalo te žive komunikacije i tzv. multipraktičnosti. Pedagogija je nešto posebno jer podrazumijeva u sebi jako puno toga i baš ta koordinacija svih znanja koja steknete je najveći izazov. Mislim da je posao u učeničkom domu najbolja škola za savjetodavni rad. Na fakultetu nas uče o teoriji, ali bez tog praktičnog dijela gdje se može primijeniti sve što se naučilo nije dovoljno. Srećom imamo usavršavanja i kada se sve to složi, svakim danom smo sve bolji u tome što radimo“.* Kod ostalih sudionika, može se zaključiti da im je najviše nedostajalo praktičnog rada u učeničkim domovima, što se može potvrditi sljedećim izjavama:

„Čini mi se da naši studiji nisu koncipirani na način da imamo dovoljno hospitacija u odgojno – obrazovnim ustanovama. Mi smo posjetili nekoliko ustanova u okviru nekih kolegija, ali ali to je nedostotno. Imali smo dosta teorije, a malo prakse“ (P3).

„Pravo osposobljavanje za ovaj posao je bilo kad sam počela raditi. To se odnosi na vođenje grupe, na komunikaciju sa učenicima, rješavanje problema kada se pojave. Ispostavilo se da mi je nedostajalo vještina za individualni rad sa učenicima i onda sam upisala realitetnu psihoterapiju. Morala sam se dodatno educirati da bih kvalitetno radila svoj posao“ (O5)

„Nedostajao mi je praktični rad, odnosno savjetodavno – terapijski segment u radu s učenicima i roditeljima“ (P6).

„Ja se ne sjećam da smo mi na fakultetu uopće spominjali domsku pedagogiju. Znala sam o učeničkom domu samo kao nastavnik, razrednik na svom prethodnom radnom mjestu. Sve dodatne odgojiteljske kompetencije sam stekla u domu i na stručnim usavršavanjima“ (O6).

„Nedostaju oni kolegiji koji se odnose na odgoj i metodiku odgoja i rada sa socijalno rizičnim skupinama“ (O7).

Analizom ovih odgovora, dobiveni rezultati ukazuju na to da kroz studijske programe pedagozi i odgojitelji nisu stekli u dovoljnoj mjeri specifična znanja i vještine koje su im potrebne za rad s učenicima i roditeljima u učeničkom domu.

5.9. Rasprava

Iz provedenih intervjua vidljivo je da su stručni suradnici pedagozi i odgojitelji kao odgovornosti i najvažnije poslove detektirali: planiranje, programiranje, administrativne poslove, neposredan rad i savjetodavni rad sa učenicima te vođenje različitih programa. Brojni autori (Ćuk, 2012, Stilin, 2005, Stojković i Milanović, 2021) u svojim istraživanjima navode kako bi odgojno – obrazovni djelatnici trebali poznavati metode pedagoškog rada čime je omogućeno uspješno programiranje i planiranje, vođenje, praćenje te evaluacija odgojnih rezultata. Navedene odgovornosti sudionici prihvaćaju kao izazove koji su za većinu njih timski rad, suradnja sa širom društvenom zajednicom (i roditeljima) te međusobna komunikacija. Unatoč izazovima s kojima se susreću, motivacija im je vrlo visoka. Svi su sudionici izrazito zadovoljni sa svojim doprinosom u učeničkom domu i imaju jako pozitivna iskustva u svome radu. Istinski se trude dati sve od sebe da bi se ostvario željeni ishod. Da bi se on ostvario, potrebno se dodatno stručno usavršavati, a to se realizira kroz redovite oblike stručnog usavršavanja: preko Agencije za odgoj i obrazovanje (AZOO), Županijskog stručnog vijeća (ŽSV) i onih koji se organiziraju u domu. Većina sudionika stručnih suradnika pedagoga i odgojitelja se usavršava u redovnim oblicima stručnog usavršavanja jer su svjesni da ih je formalno obrazovanje nedostavno pripremilo za rad u učeničkom domu. Posebno se naglašava manjak prakse, a upravo im ta znanja koja steknu kroz dodatne edukacije pomažu i olakšavaju profesionalni rad. Svojim napredovanjem i načinom rada koji odiše kvalitetom, sudjeluju u stvaranju jedinstvene i dobre domske kulture. Timski rad, dobra suradnja i otvorena komunikacija predstavljaju jedan od glavnih čimbenika kvalitetnog i uspješnog pedagoškog rada i vođenja (Dečman Dobrnjič, 2007, Birošević, 2014, Kolesarić, 2019, Ćuk, 2014).

6. Ograničenja istraživanja i preporuke za daljnja istraživanja

U ovom diplomskom radu, uzorak istraživanja nije brojčano velik ($n=14$). Unatoč tome što kvalitativne metode dopuštaju mali uzorak, za šire shvaćanje profesije, njihove uloge, rada u učeničkom domu i izazova s kojima se stručni suradnici pedagozi i odgojitelji svakodnevno susreću mišljenja smo kako bi veći uzorak (moguće) obogatio postojeće iskaze.

Nažalost, na našem prostoru, ne postoji veliki broj istraživanja o radu, ulogama i osposobljenosti stručnih suradnika pedagoga i odgojitelja u učeničkom domu, te se ovaj istraživački rad može promatrati kao mali doprinos poticanju ovakvih i sličnih istraživanja na domskoj populaciji stručnih djelatnika.

7. Zaključak

Nakon analize i interpretacije podataka dobivenih u ovom istraživanju može se zaključiti da je posao pedagoga i odgojitelja u učeničkom domu raznolik i zahtjevan. Bez obzira na poteškoće i izazove, sudionici su općenito zadovoljni svojim radom u učeničkom domu i visoko su motivirani. Na temelju njihovih odgovora moglo bi se zaključiti da formalno obrazovanje u potpunosti ne priprema odgojno – obrazovne djelatnike za rad u domu te da je teorijska i praktična nastava iz ovog područja nedostatna. Rezultati također upućuju na to da se obavezna stručna usavršavanja koje provodi Agencija za odgoj i obrazovanje redovito i kvalitetno provode. Stečena nova znanja i vještine im uvelike olakšavaju rad s učenicima, roditeljima, timski rad, pomaže u rješavanju problema te podiže kvalitetu rada. Svi sudionici su svjesni važnosti dobre pedagoške komunikacije te dobrih međuljudskih odnosa i zadovoljni su kako je to ostvareno unutar njihove ustanove. Iz svega navedenog proizlazi da učenički dom predstavlja jednu složenu odgojno – obrazovnu ustanovu u kojoj se svakom učeniku treba pružiti cjelovita pomoć u razvoju, prevenciji poremećaja u ponašanju, organizaciji slobodnog vremena, kulturi djelovanja te uspješnom završetku školovanja. Da bi se u potpunosti i što kvalitetnije ostvarili planirani ishodi kroz sve funkcije doma, potrebna je visoka razina osposobljenosti pedagoga i odgojitelja.

Može se zaključiti da su promjene i/ili nadopune u formalnom obrazovanju pedagoga i odgojitelja potrebne kako bi kvalitetno i što bolje radili u navedenom području. Ukazuje se potreba da se tijekom stručnih usavršavanja što više edukacija usmjeri na rad s mladim osobama, tim više što su mladi u suvremenom društvu izloženi većem broju rizičnih čimbenika. Navedeno je nužno i zbog činjenice da je potrebna dodatna zaštita mentalnog zdravlja. Za cjelovit, holistički pristup učenicima, potrebne su dobro planirane i ciljane edukacije iz područja domske pedagogije. Sa dodatnim stručnim usavršavanjem, pedagozi i odgojitelji, imali bi osobnu i profesionalnu dobrobit, što bi koristilo i struci i društvu u cjelini. Unapređivanje znanja, vještina, navika, vrijednosti i stavova svakako pridonosi kvalitetnijem radu i unapređivanju odgojno – obrazovnog sustava u cjelini.

8. Literatura

1. Agencija za odgoj i obrazovanje (2010). Stručno usavršavanje i profesionalni razvoj. Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb <<https://www.azoo.hr/>>. Pristupljeno. 01. travnja 2021.
2. Birošević, V. (2014). Povijesni osvrt na pojavu i razvoj učeničkih domova. *Napredak*, 154 (3), 323-332. <<https://hrcak.srce.hr/138850>>. Pristupljeno 15. ožujka 2021.
3. Bizjak Igrlec, J., Galić, M. i Fajdetić, M. (2014). *Pedagoški portfolio*. Zagreb: Profil.
4. Bjelan-Guska S., Buzuk E., Katavić I. i Klepić D. (2017). Izazovi savjetodavnog rada školskog pedagoga s nastavnicima u funkciji unaprjeđenja kvalitete nastavnog procesa. U M. Turk (Ur.) *Suvremeni izazovi u radu (školskog) pedagoga* (270-290). Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci.
5. Blažević, I. (2014). Rukovodeća uloga ravnatelja u školi. *Školski vjesnik*, 63 (1-2), 7-21. <https://www.researchgate.net/publication/321671222_Rukovodeca_uloga_ravnatelja_u_skoli>. Pristupljeno 04. lipnja 2021.
6. Braun, V. i Clarke V. (2012). Thematic analysis. In H. Cooper, P. M. Camic, D. L. Long, A. T. Panter, D. Rindskopf, & K. J. Sher (Eds.), *APA handbook of research methods in psychology*, 3 (2), 55 – 71.
7. Buljubašić-Kuzmanović, V. (2010). Socijalne kompetencije i vršnjački odnosi u školi. *Pedagogijska istraživanja*, 7 (2), 191-201. <https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=174493>. Pristupljeno 25. travnja 2021.
8. Cohen, L., Manion, L. i Morrison, K. (2007). *Research methods in education* (6th ed.). New York, NY, US: Routledge/Taylor & Francis Group
9. Čorak, S. (2016). Sociometrijski status učenika u odgojnoj skupini. *Život i škola*, LXIII (1), 171-190. <<https://hrcak.srce.hr/178102>>. Pristupljeno 01. svibnja 2021.
10. Ćuk, M. (2012). Kompetencije i kompetencijski pristup obrazovanju. *Pedagogijska istraživanja*, 9 (1/2), 175 – 187. <https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=167693>. Pristupljeno 01. svibnja 2021.
11. Ćuk, M. (2012). Odgojni rad odgajatelja i ponašanja učenika u učeničkim domovima. *Pedagogijska istraživanja*, 9 (1/2), 223-236. <https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=167704>.

- Pristupljeno: 02. svibnja 2021.
12. Ćuk, M. (2014). Validacija skale procjene posjedovanja područno-specifičnih kompetencija odgajatelja u učeničkim domovima. *Školski vjesnik*, 63 (3), 269-286. <<https://hrcak.srce.hr/129422>>. Pristupljeno 25. travnja 2021.
 13. Dečman Dobrnjič, O. i Čemetič, M. (2007). Promjene i informacijski razvoj u đačkim domovima Slovenije. *Informatologia*, 40 (4), 308-313. <https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=33880>. Pristupljeno 04. lipnja 2021.
 14. Državni pedagoški standard (2008). *Narodne novine*, Zagreb. <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_06_63_2130.html>. Pristupljeno 25. ožujka 2021.
 15. Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske. (2020). Učenički i studentski domovi u šk./ak. g. 2019./2020. Hrvatsko presjedanje Vijećem Europske Unije. <https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2020/08-01-09_01_2020.htm>. Pristupljeno 25. ožujka 2021.
 16. Đuranović, M. (2014). Rizično socijalno ponašanje adolescenata u kontekstu vršnjaka. *Školski vjesnik*, 63 (1-2), 119-132. <<https://hrcak.srce.hr/124305>>. Pristupljeno 27. ožujka 2021.
 17. Fajdetić, M. i Šnidarić, N. (2014). Kompetencije stručnog suradnika pedagoga u suvremenoj pedagoškoj praksi. *Napredak*, 154 (3), 237-260. <<https://hrcak.srce.hr/138846>>. Pristupljeno 10. travnja 2021.
 18. Fergus, S. i Zimmerman, M. A. (2005). Adolescent resilience: a framework for understanding healthy development in the face of risk. *Annual review of public health*. 26 (1), 399 – 419. <https://www.researchgate.net/publication/7974748_Fergus_S_Zimmerman_MA_Adolescent_resilience_a_framework_for_understanding_healthy_development_in_the_face_of_risk>. Pristupljeno 02. lipnja 2021.
 19. Frey, A. i Ruppert J. J. (2017). Diagnosis of Transferable Competences of Young People in the Dual Vocational Education—A German Perspective. *Psychology*, 8 (10), <[https://www.scirp.org/\(S\(czeh2tfqyw2orz553k1w0r45\)\)/journal/paperinformation.aspx?paperid=78578](https://www.scirp.org/(S(czeh2tfqyw2orz553k1w0r45))/journal/paperinformation.aspx?paperid=78578)>. Pristupljeno 03. lipnja 2021.
 20. Gerster, D. (2019). Retreat into the “pedagogical province”? Boarding schools and the changing perception of “nature” in German secondary education around 1900. *Paedagogica Historica*, 56 (1-2), 85 – 100.

- <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00309230.2019.1616786?scroll=top&needAccess=true>>. Pristupljeno 01. lipnja 2021.
21. Gonzales, S. R. (2015). From Foster Care to Adulthood Success Stories. *Doctorate in Social Work (DSW) Dissertations*. University of Pennsylvania: Pennsylvania
<https://repository.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1067&context=edissertations_sp2>. Pristupljeno 05. lipnja 2021.
22. Gurney, P. (2007). Five factors for effective teaching. *New Zealand Journal of Teachers' Work*, 4 (2), 89-98.
<<https://www.scribd.com/document/88687815/Five-Factors-for-Effective-Teaching>>.
Pristupljeno 02. lipnja 2021.
23. Halmi, A. (2013). Kvalitativna istraživanja u obrazovanju. *Pedagogijska istraživanja*, 10 (2), 203-217. <https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=191497>.
Pristupljeno 25. travnja 2021.
24. Hrvatić, N. (2002). Domska pedagogija: od teorije do odgojne prakse. *Zbornik radova: odnos pedagogijske teorije i pedagoške prakse (190-195)*. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci, Odsjek za pedagogiju
<<http://www.hrvatski-radisa.hr/wp-content/uploads/2020/02/Domska-pedagogija-od-teorije-do-odgojne-prakse.pdf>>. Pristupljeno 11. travnja 2021.
25. Hrvatić, N. (2021). Kompetencije ravnatelja i kurikularne promjene. *Državni stručni skup za ravnatelje srednjih škola i učeničkih domova*, Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje.
<<https://www.azoo.hr/najave-i-izvjesca-arhiva/odrzan-strucni-skupa-o-kompetencijama-ravnatelja-srednjih-skola-i-ucenickih-domova/>>. Pristupljeno 02. lipnja 2021.
26. Ivančić, I. (2005). Kurikulumski pristup domskom odgoju. *Život i škola*, LI (13), 97-105.
<<https://hrcak.srce.hr/25275>>. Pristupljeno: 05. travnja 2021.
27. Jezikoslovac (2020) Pijetizam, <<https://jezikoslovac.com/word/dv8l>>. Pristupljeno 17. ožujka 2021.
28. Joffe, M. (2012). Thematic Analysis. *Qualitative Research Methods in Mental Health and Psychotherapy: A Guide for Students and Practitioners*, Vol 1, 209 – 223.
<https://www.researchgate.net/publication/230000572_Thematic_Analysis>. Pristupljeno 10. lipnja 2021.
29. Jurić, V. (2004). *Metodika rada školskog pedagoga*. Zagreb: Školska knjiga.
30. Kazija, M. i Ciperman, R. (2021). Organizacijska supervizija (Stručno-pedagoški nadzor) kao ekspertna procjena u sustavu odgoja i obrazovanja. *Državni stručni skup za*

- ravnateljke srednjih škola i učeničkih domova*: Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje. <<https://www.azoo.hr/najave-i-izvjesca-arhiva/odrzan-strucni-skupa-o-kompetencijama-ravnatelja-srednjih-skola-i-ucenickih-domova/>>. Pristupljeno 02. lipnja 2021.
31. Kimovec, B. (2007). Dijaški dom – svet v malem. U O. Dečman Dobrnjič i M. Bekš (Ur.) *Modeli vzgoje v globalni družbi* (205 – 212). Zbornik I. mednarodne konference vzgojiteljev dijaških domov Separat. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo. <<http://docplayer.si/178265724-Modeli-vzgoje-v-globalni-dru%C5%BEbi.html>>. Pristupljeno 03. lipnja 2021.
32. Kolesarić, P. (2019). Odgojno djelovanje u učeničkom domu. *Časopis za odgojne i obrazovne znanosti Foo2rama*, 3 (3), 51-66. <https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=350551>. Pristupljeno: 28. ožujka 2021.
33. Komnenović, M. S. (2020). *Problemi definisanja predmeta domske pedagogije*. Pedagoški fakultet u Užicu, Sveučilište u Kragujevcu, 217 – 230. <<https://pfunaucniskup.files.wordpress.com/2020/10/13-milan-kommenovic-u.pdf>>. Pristupljeno 04. lipnja 2021.
34. Lev – Wiesel, R., Arazi – Aviram, A., Weinger, S., Dar, R., Yosef, E., Dorom, H., Paz, Y., Sonogo, G. i Shenaar – Golan, V. (2020). The Relationship between Adolescent's Free verses Enforced Decision to Enroll in and out – of – Home Boarding School and Later Well – being. *European Journal of Educational Research*, 10 (1), 1 – 11. <<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1284399.pdf>>. Pristupljeno 04. lipnja 2021.
35. Ljubetić, M. (2012). Kompetencije i autoritet odgojitelja u funkciji razvoja autonomije djece i oblikovanja demokratske kulture ustanove. U N. Hrvatić i A. Klapan (Ur.) *Pedagogija i kultura: teorijsko-metodološka određenja pedagojske znanosti* (281-289). Pitomača, AD ARMA d.o.o. <https://www.ucg.ac.me/skladiste/blog_7764/objava_67219/fajlovi/KNJIGA_1.pdf>. Pristupljeno 04. lipnja 2021.
36. Ljubetić, M., Reić Ercegovac, I. i Draganja, A. (2019). Razlike između odgojitelja i roditelja djece predškolske dobi u procjeni dječjih socio-emocionalnih kompetencija. *Odgojno – obrazovne teme*, 2 (3 – 4), 185 – 204. <<https://hrcak.srce.hr/232095>>. Pristupljeno 28. svibnja 2021.
37. Maguire, M., i Delahunt, B. (2017). Doing a Thematic Analysis: A Practical, Step-by-Step Guide for Learning and Teaching Scholars. *AISHE-J*, 9 (3), 3351 – 33514. <<https://ojs.aishe.org/index.php/aishe-j/article/view/335>>. Pristupljeno 11. lipnja 2021.

38. Maleš, D., Stričević, I., Ljubetić, M. (2010). Osposobljavanje budućih pedagoga za rad s roditeljima. *Život i škola*, LVI (24), 35-44. <<https://hrcak.srce.hr/63270>> Pristupljeno: 19. travnja 2021.
39. Mikša, B. (2007). Model vzgoje – Don Bosko. U O. Dečman Dobrnjič i M. Bekš (Ur.) *Modeli vzgoje v globalni družbi* (253 – 259). Zbornik I. mednarodne konference vzgojiteljev dijaških domov Separat. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo. <<http://docplayer.si/178265724-Modeli-vzgoje-v-globalni-dru%C5%BEbi.html>>. Pristupljeno 03. lipnja 2021.
40. Murdowo, Dj., Budimansyah, D. i Ruyadi, Y. (2017). Student Dormitory as a Character-Based Education in Higher Schools (A Case Study at Telkom University Dormitory – Bandung). *International Journal of Humanities and Social Science*, 7 (12), 108 – 114. <https://www.researchgate.net/publication/324388492_Student_Dormitory_as_a_Character-Based_Education_in_Higher_Schools_A_Case_Study_at_Telkom_University_Dormitory_-_Bandung> Pristupljeno 02.lipnja 2021.
41. Ninčević, M. (2011). Odgojna intervencija u život adolescenta. *Školski vjesnik*, 60 (1), 37 – 52. <https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=121572>. Pristupljeno 02. lipnja 2021.
42. Pažin – Ilakovac, R. (2011). School pedagogue in the student centred curriculum. *Školski vjesnik*, 61 (1-2), 27-40. <https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=120479>. Pristupljeno 18. travnja 2021.
43. Previšić, V. (2003). Suvremeni učitelj: odgojitelj-medijator-socijalni integrator. *Zbornik radova Znanstveno-stručnog skupa povodom 140 godina učiteljskog učilišta u Petrinji*, Petrinja: VUŠ Petrinja i HPKZ Zagreb.
44. Rianawaty, I., Suyata, S. Dwiningrum, S. I. A. i Yanto, B. E. (2021). Model of Holistic Education-Based Boarding School: A Case Study at Senior High School. *European Journal of Educational Research*, 10 (2), 567 – 580. <<https://eric.ed.gov/?id=EJ1294511>> Pristupljeno 02. lipnja 2021.
45. Rogers, B. M. (2009). *The Benefits of a Small Boarding School: An Essay From the Alumni /Faculty Perspective*. VincentCurtis Educational Register. <[https://www.theeducationalregister.com/userfiles/Rogers%20article\(1\).pdf](https://www.theeducationalregister.com/userfiles/Rogers%20article(1).pdf)>. Pristupljeno 03. lipnja 2021.

46. Rogers, J. (2016). Boarding School Business: Exploring Aboriginal Girls' Boarding Experiences Through Photoyarn. *Journal of Australian Indigenous Issues*. 19 (1 – 2), 102 – 116.
<https://www.academia.edu/34278934/Rogers_J_2016_Boarding_School_Business_Exploring_Aboriginal_Girls_Boarding_Experiences_Through_Photoyarn_Journal_of_Australian_Indigenous_Issues_Vol_19_No_1_2_pp_102_116>. Pristupljeno 04. lipnja 2021.
47. Rosić, V. (1996). *Odgojno – obrazovni rad u učeničkom domu*. Rijeka: Pedagoški fakultet u Rijeci, Odsjek za pedagogiju
48. Rosić, V. (2001). *Domski odgoj*. Rijeka: Graftrade
49. Rosić V. (2007). *Domska pedagogija*. Zadar: Naklada d.o.o.
50. Rosić, V. (2019). Deontologija učitelja – temelj pedagoške etike. *Media, culture and public relations*, 10 (2), 156-165.
<https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=331445>.
Pristupljeno 29. travnja 2021.
51. Rosić, V. (2009). Obrazovanje učitelja i odgojitelja. *Metodički obzori*, 4 1-2 (7-8), 19-32.
<<https://hrcak.srce.hr/45727>>. Pristupljeno 17. travnja 2021.
52. Rubio, M. C. (2009). Effective teachers - Professional and personal skills. *Revista de la Facultad de Educación de Albacete*, 1 (24), 35-4.
<<https://www.semanticscholar.org/paper/Efective-teachers-profesional-and-personal-skills-Rubio/f903cba80f6028993285873021e5005ea05d92cd>>. Pristupljeno 02. lipnja 2021.
53. Rudić, P. (2007). Trije projekti v domu dijakov Srednje Železničarske šole. U O. Dečman Dobrnjič i M. Bekš (Ur.) *Modeli vzgoje v globalni družbi* (167 – 173). Zbornik I. mednarodne konference vzgojiteljev dijaških domov Separat. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo.
<<http://docplayer.si/178265724-Modeli-vzgoje-v-globalni-dru%C5%BEbi.html>>.
Pristupljeno 03. lipnja 2021.
54. Sandelowski, M. (1995). Sample size in qualitative research. *Research in nursing and health*, 18 (2), 179 – 183.
<<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/nur.4770180211>>. Pristupljeno 10. lipnja 2021.
55. Schein, E. (2004). *Organizational Culture and Leadership*. San Francisco: Jossey - Bass
56. Slana, J. (2005). Savjetodavni rad odgajatelja u učeničkom domu. *Život i škola*, LI (13), 79-85. <<https://hrcak.srce.hr/25273>>. Pristupljeno: 28. ožujka 2021.

57. Sokele, S. (2017). Adaptacija na učenički dom. *Učenički dom Virovitica*.
<<https://udv.hr/strucne-teme/adaptacija/daptacija-ucenika-na-ucenicki-dom/>>.
Pristupljeno 11. travnja 2021.
58. Staničić, S. (2005). Uloga i kompetencije školskih pedagoga. *Pedagogijska istraživanja*, 2 (1), 35-46. <https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=205466>.
Pristupljeno 13. travnja 2021.
59. Staničić, S. i Zekanović, N. (2011) Ravnatelj kao poslovni i pedagoški (ruko)voditelj škole. *Pravno-pedagoški priručnik za osnovne i srednje škole*. Zagreb: Znamen.
<<https://www.bib.irb.hr/558612>>. Pristupljeno 25. svibnja 2021.
60. Stilin, E. (2005). *Stilovi rada i kompetencije odgajatelja u učeničkim domovima*. Rijeka: Adamić
61. Stojković, J. D. i Milanović, N. M. (2021). Kompetencije odgajatelja za rješavanje sukoba u učeničkom domu. *Varaždinski učitelj: digitalni stručni časopis za odgoj i obrazovanje*, 4 (6), 67-79.
<https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=369878>.
Pristupljeno 28. travnja 2021.
62. Sušan, Z. (2021). Strateški razvoj ljudskih potencijala srednjih škola i učeničkih domova u kurikularnoj reformi. *Državni stručni skup za ravnatelje srednjih škola i učeničkih domova*: Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb.
<<https://www.azoo.hr/najave-i-izvjesca-arhiva/odrzan-strucni-skupa-o-kompetencijama-ravnatelja-srednjih-skola-i-ucenickih-domova/>>. Pristupljeno 02. lipnja 2021.
63. Šagud, M. (2006). *Odgajatelj kao refleksivni praktičar*. Petrinja: Visoka učiteljska škola Petrinja. <<https://www.bib.irb.hr/492566>>. Pristupljeno 16. travnja 2021.
64. Tatković, N., Diković, M. i Tatković, S. (2016). *Pedagoško-psihološki aspekti komunikacije*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.
<<https://www.bib.irb.hr/851432>>. Pristupljeno 02. lipnja 2021.
65. Tehovnik, F. (2007). Dejavniki, ki vplivajo na izbiro vzgojnih stilov pri vzgojiteljih v dijaških domovih. *Modeli vzgoje v globalni družbi* (227 – 234). Zbornik I. mednarodne konference vzgojiteljev dijaških domov Separat. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo.
<<http://docplayer.si/178265724-Modeli-vzgoje-v-globalni-dru%C5%BEbi.html>>.
Pristupljeno 05. lipnja 2021.
66. Willig, C. (2008). *Introducing Qualitative Research in Psychology*. Berkshire: Open University Press.

67. Yazici, S i Kurtede Fidan, N. (2020). Value preferences and requirements of the students attending the regional boarding secondary schools. *International Journal of Evaluation and Research in Education (IJERE)*, 9(3), 635 – 643.
68. Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (2008), *Narodne novine*, Zagreb.
<https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_07_87_2789.html> . Pristupljeno 29. ožujka 2021.
69. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (2010) *Opis poklica*. Vzgojitelji v dijaškem domu.
<https://www.ess.gov.si/ncips/cips/opisi_poklicev/opis_poklica?Kljuc=572&Filter>.
Pristupljeno 02. lipnja 2021.

9. Prilozi

Prilog 1. Protokol intervjua

KATEGORIJA	PITANJA
Osnovne informacije	Koje godine ste rođeni? Koji ste fakultet završili? Ukupni radni staž? Od ukupnog, koliki je radni staž u domu? Koje je Vaše radno mjesto? Imate li napredovanje u više zvanje (ako da, koje)? Koje su po Vašem mišljenju temeljno stručno – profesionalne odgovornosti Vašeg radnog mjesta? Što Vam predstavlja izazov u poslu kojeg obavljate? Na kojim poslovima ste angažirani u domu? Kako biste ocijenili zadovoljstvo svojim radom u učeničkom domu?
Stručno usavršavanje	Usavršavate li se redovito u organiziranim oblicima stručnog usavršavanja? U kojim Vam je područjima potrebno dodatno stručno usavršavanje? U kojoj mjeri ono ima utjecaj na Vaš svakodnevni rad? Što Vas je privuklo Vašem sadašnjem poslu? Kako doživljavate svoju profesiju s obzirom na ulogu u svakodnevnom radnom okruženju?
Domska kultura	Kako ocjenjujete kulturu učeničkog doma u kojem radite? Koliku ulogu ima Vaš stil rada u oblikovanju domske kulture? Što je, po Vašem mišljenju, osobito važno za stvaranje kvalitetne domske kulture?
Samoprocjena	Koliko Vas je studij pripremio za posao koji sada radite? Koje kompetencije (znanja, vještine, stavove i vrijednosti) ste stekli tijekom studija, a ključna su za obavljanje Vašeg posla? Koja znanja i vještine su Vam najviše nedostajala (tijekom studija), a jako su Vam potrebna u svakodnevnom radu s učenicima? Kako procjenjujete kvalitetu komunikacije s učenicima, roditeljima, kolegama/kolegicama, stručnim suradnicima, odgojiteljima, ravnateljem/icom, ostalim zaposlenicima? Jeste li općenito zadovoljni kvalitetom komunikacije unutar Vaše ustanove? Provodite li redovito vrednovanje kvalitete rada u učeničkom domu? Na koji način vrednujete doprinos kvaliteti rada?

Prilog 2. Popis sudionika

SUDIONICI	ZAVRŠENA RAZINA OBRAZOVANJA	UKUPNI RADNI STAŽ	RADNI STAŽ U UČENIČKOM DOMU	STRUČNI ISPIT	NAPREDOVANJE U VIŠE ZVANJE
P1	dvopredmetni diplomski studij pedagogije i engleskog jezika i književnosti	8 godina	3 godine	položen	/
O1	dvopredmetni diplomski studij pedagogije i suvremene talijanske filologije	9 godina	9 godina	položen	odgojitelj mentor
P2	dvopredmetni diplomski studij pedagogije i hrvatskog jezika i književnosti	13 godina	13 godina	položen	pedagog mentor
O2	jednopredmetni diplomski studij pedagogije	37 godina	16 godina	*nema	/
P3	jednopredmetni diplomski studij pedagogije	34 godine	31 godina	*nema	pedagog savjetnik
O3	jednopredmetni diplomski studij pedagogije	30 godina	30 godina	*nema	odgojitelj savjetnik
P4	jednopredmetni diplomski studij pedagogije	34 godine	33 godine	*nema	pedagog savjetnik
O4	dvopredmetni diplomski studij povijesti i filozofije	13 godina	11 godina	položen	odgojitelj mentor
P5	jednopredmetni	31	25 godina	*nema	

	diplomski studij pedagogije	godina			/
O5	dvopredmetni studij sociologije i filozofije	17 godina	12 godina	položen	/
P6	jednopedmetni studij pedagogije	22 godine	21 godina	položen	pedagog savjetnik
O6	dvopredmetni studij matematike i fizike	36 godina	14 godina	*nema	odgojitelj savjetnik
P7	jednopedmetni studij pedagogije	30 godina	28 godina	položen	pedagog savjetnik
O7	jednopedmetni studij pedagogije	5 godina	2 godine	položen	/

* – u vrijeme kada su sudionici polagali nije bilo stručnog ispita, nego tzv. uvođenje u posao

Prilog 3.

Prilog 3.1. Obavijest o provođenju istraživanja i suglasnost

Naziv ustanove (učenički dom)

Adresa ustanove

N/P ravnatelja (ime i prezime)

Obavijest o istraživanju i suglasnost

Poštovani,

molimo Vas da odobrite provođenje istraživanja u kojem bi u svojstvu sudionika sudjelovali djelatnici Vaše ustanove. Istraživanje se provodi za potrebe izrade diplomskog rada Lucije Kustura, studentice studija pedagogije i engleskog jezika i književnosti Filozofskog fakulteta u Splitu, pod mentorstvom prof. dr. sc. Maje Ljubetić i komentorstvom naslovnog asistenta Ante Grčića. Diplomski rad nosi naslov „*Osposobljenost odgojitelja i pedagoga za rad u učeničkim domovima*“.

U vašoj Ustanovi planiran je uzorak od dva djelatnika, što znači, jedan stručni suradnik – pedagog i jedan odgojitelj. Za prikupljanje podataka u ovom istraživanju koristio bi se strukturirani intervju. Pitanja na koja bi sudionici odgovarali, okvirno bi se odnosila na:

- procjenu stručno – profesionalne odgovornosti radnog mjesta sudionika, najčešćih izazova i poteškoća s kojima se susreću u svakodnevnom radu te potrebe za stručnim usavršavanjem u cilju njihovog rješavanja
- samoprocjenu ključnih kompetencija stečenih kroz studij i dodatno stručno – profesionalno usavršavanje, kvalitete komunikacije unutar ustanove te zadovoljstva osobnim doprinosom u kvaliteti rada.

Intervjuiranje bi u prosjeku trajalo oko 20 minuta. Predlažemo da se zbog aktualne epidemiološke situacije organizira online, preko platforme Zoom. Istraživanje i obveze istraživača su usklađene s Etičkim povjerenstvom Sveučilišta u Splitu, koje ga je i odobrilo. U skladu s tim, prikupit ćemo informirani pristanak djelatnika, a podaci prikupljeni u ovom istraživanju biti će strogo povjerljivi i čuvani.

Zahvaljujemo Vam na susretljivosti.

S poštovanjem,

studentica pedagogije i engleskog

jezika i književnosti, Lucija Kustura

Prilog 3.2. Suglasnost

Suglasnost za sudjelovanje u istraživanju u sklopu diplomskog rada, ak. god.
2020./2021.

Molimo Vas suglasnost za sudjelovanjem u istraživanju za potrebe izrade diplomskog rada
Lucije Kustura na temu „Osposobljenost odgojitelja i pedagoga za rad u učeničkim
domovima“.

(ime i prezime)

„Svojim potpisom izražavam svoj pristanak za sudjelovanje u istraživanju i potvrđujem da
sam informiran da je moje sudjelovanje u istraživanju dobrovoljno, da imam pravo odustati u
bilo kojem trenutku, da su istraživači obvezni pridržavati se Etičkog kodeksa i da su dužni
zaštititi tajnost podataka.“

U _____ 2021.god.

(mjesto, datum)

potpis

10. Sažetak

Učenički domovi trebaju korisnicima osigurati optimalne mogućnosti da uspješno završe srednjoškolsko obrazovanje i postanu samostalne, odgovorne i zrele mlade osobe. Samo educirani i kompetentni pedagozi i odgojitelji mogu kvalitetno pružiti podršku adolescentu u novim životnim uvjetima i ostvariti planirane ishode. Cilj ovog diplomskog rada bio je ispitati razinu osposobljenosti odgojitelja i pedagoga za rad u učeničkim domovima. Provedbom kvalitativnog istraživanja u fokus je stavljen opis događaja i iskustava te međusobna povezanost određenih tema iz različitih perspektiva. Sudionici su bili odgojitelji (n=7) i stručni suradnici pedagozi (n=7), a njihovi odgovori su prikupljeni metodom polustrukturiranog intervjua. Analizom je utvrđeno da su sudionici tijekom formalnog obrazovanja djelomično pripremljeni za posao koji rade. Nova znanja i vještine stječu putem dodatnih stručnih usavršavanja što im uvelike olakšava rad sa učenicima, roditeljima i ostalim zaposlenicima.

Ključne riječi: odgojitelj, pedagog, stručno usavršavanje, učenički dom

11. Abstract

The competence of educators and pedagogues for work in dormitories

Dormitories should provide their users optimal opportunities to successfully complete high school education and become independent, responsible and mature young people. Only educated and competent pedagogues and educators can provide quality support to adolescents in new living conditions and achieve planned outcomes. The aim of this thesis was to examine the skill level of educators and pedagogues to work in dormitories. The implementation of qualitative research focused on the description of events and experiences and the interconnectedness of certain topics from different perspectives. Participants were educators (n = 7) and professional associate pedagogues (n = 7), and their responses were collected by the method of semi-structured interview. The analysis determined that participants were partially prepared during their formal education for the work in dormitories. They acquire new knowledge and skills through additional professional development, which greatly facilitates their work with students, parents and other employees.

Key words: educator, pedagogue, professional development, dormitory

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Lucija Kustera, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja magistra/magistrice pedagogije i anglistike, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 13.07.2021.

Potpis Lucija Kustera

**Izjava o pohrani završnog/diplomskog rada (podcrtajte odgovarajuće) u Digitalni
repozitorij Filozofskog fakulteta u Splitu**

Student/ica: Kucija Kustura

Naslov rada: Osposobljenost odgojitelja i pedagoga za rad u učeničkim domovima

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Pedagogija

Vrsta rada: Diplomski rad

Mentor/ica rada:

prof. dr. sc. Maja Ljubetić

(ime i prezime, akad. stupanj i zvanje)

Komentor/ica rada:

(ime i prezime, akad. stupanj i zvanje)

Članovi povjerenstva:

izv. prof. dr. sc. Morana Koludrović, izv. prof. dr. sc. Ina Reić Ercegović

(ime i prezime, akad. stupanj i zvanje)

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog završnog/diplomskog rada (zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude:

- a) rad u otvorenom pristupu
b) rad dostupan studentima i djelatnicima FFST
c) široj javnosti, ali nakon proteka 6 / 12 / 24 mjeseci (zaokružite odgovarajući broj mjeseci).
(zaokružite odgovarajuće)

U slučaju potrebe (dodatnog) ograničavanja pristupa Vašem ocjenskom radu, podnosi se obrazloženi zahtjev nadležnom tijelu u ustanovi.

Mjesto, nadnevak: 13.07.2021.

Potpis studenta/studentice: Kucija Kustura